

Regeling van de Minister van Economische Zaken van 3 december 2008, nr. WJZ/8186714, houdende vaststelling van subsidie-instrumenten op het terrein van sterktes in de regio (Subsidieregeling sterktes in de regio)

De Minister van Economische Zaken,

Gelet op de artikelen 3, tweede lid, 4, 5, derde lid, 6, derde lid, 9, eerste lid, 12, vierde lid, 13, 14, 15, 17, eerste en derde lid, 19, eerste lid, 25, 34, eerste lid, 48, derde lid, 50, tweede en derde lid, en 53, eerste lid, Kaderbesluit EZ-subsidies;

Besluit:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1.1

In deze regeling wordt verstaan onder *minister*: de Minister van Economische Zaken.

Artikel 1.2

1. Het rapport van feitelijke bevindingen, bedoeld in artikel 12, derde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies, wordt opgesteld op basis van het protocol dat is opgenomen in bijlage 1.1 bij deze regeling.
2. Als rapport als bedoeld in artikel 12, vierde lid, wordt aangewezen een afschrift van het rapport van feitelijke bevindingen van een externe accountant inzake de actueel gebruikte methode voor berekening van de personeelskosten en indirecte kosten dat is opgesteld in het kader van verordening (EG) nr. 1906/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 18 december 2006 tot vaststelling van de regels voor de deelname van ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten aan acties op grond van het zevende kaderprogramma, en voor verspreiding van onderzoeksresultaten (2007–2013) (PbEU L 391) en, indien de subsidie-ontvanger daarover beschikt, een afschrift van de goedkeuring door de Europese Commissie van dat rapport.

Artikel 1.3

De vaste opslag voor indirecte kosten, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel a, van het Kaderbesluit EZ-subsidies, bedraagt 50 procent van de loonkosten.

Artikel 1.4

1. Het uurtarief, bedoeld in artikel 13, tweede lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies, bedraagt € 35.
2. Het uurtarief, bedoeld in artikel 14 van het Kaderbesluit EZ-subsidies, bedraagt € 35.

Artikel 1.5

Deze regeling valt onder de verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 6 augustus 2008 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard ('de algemene groepsvrijstellingsverordening') (PbEU L214).

HOOFDSTUK 2. PIEKEN IN DE DELTA

Artikel 2.1

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- *actielijn*: een in een gebiedsgericht programma opgenomen actielijn;
- *gebied*: het gebied Oost-Nederland, Noordvleugel Randstad, Zuidvleugel Randstad, Zuidwest-Nederland, Zuidoost-Nederland en Noord-Nederland, zoals die zijn omschreven in bijlage 2.1;

- *gebiedsgericht innovatieproject*: een gebiedsgericht project, dat gericht is op innovatie en een bijdrage kan leveren aan duurzame economische groei in Nederland;
- *gebiedsgericht programma*: een in artikel 2.4 aangewezen programma dat door middel van programmalijnen en actielijnen voor een gebied de meerjarige economische doelstellingen aangeeft, die een bijdrage kunnen leveren aan een duurzame economische groei in Nederland;
- *gebiedsgericht project*: een samenhangend geheel van activiteiten, dat bijdraagt aan de verwezenlijking van een programmalijn opgenomen in een gebiedsgericht programma;
- *innovatie*: technologische innovatie, met inbegrip van niet-technologische aspecten voor zover ze dienstbaar zijn aan technologische innovatie;
- *openbaar lichaam*: een lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- *programmalijn*: een in een gebiedsgericht programma opgenomen programmalijn;
- *publieke cofinancier*: een gemeente, provincie of openbaar lichaam en, indien het subsidie betreft voor een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland, het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, voor zover dat bestuur ten laste van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling op grond van artikel 6 van het Besluit EFRO programmaperiode 2007–2013 voor een gebiedsgericht project subsidie verstrekt of voor zover dat bestuur ten laste van het in artikel 13, vijfde lid, van de Regeling EFRO doelstelling 2 programmaperiode 2007–2013 gegeven subsidieplafond voor een gebiedsgericht project subsidie verstrekt.

Artikel 2.2

1. Een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht project uitvoert bevat ten minste één in Nederland gevestigde deelnemer.
2. Een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht innovatieproject uitvoert bestaat uit tenminste twee ondernemers of tenminste een ondernemer en een onderzoeksorganisatie.

Artikel 2.3

1. De minister verstrekt op aanvraag subsidie aan degene die een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, uitvoert dat past in een gebiedsgericht programma opgenomen actielijn. De subsidie kan worden verstrekt in de vorm van een krediet.
2. In aanvulling op artikel 3, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies is het eerste lid ook van toepassing op niet in Nederland gevestigde natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen of hiermee gelijk te stellen entiteiten.
3. De minister verstrekt op aanvraag subsidie aan een deelnemer in een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht innovatieproject uitvoert dat past in een gebiedsgericht programma opgenomen actielijn. De subsidie kan worden verstrekt in de vorm van een krediet.
4. In aanvulling op artikel 3, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies is het derde lid ook van toepassing op niet in Nederland gevestigde deelnemers in een samenwerkingsverband.
5. Geen subsidie wordt verstrekt aan natuurlijke personen, de N.V. NOM Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland, de Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland N.V., de N.V. Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij, de Limburgs Industrie- en Ontwikkelingsfonds N.V. en Syntens.

Artikel 2.4

1. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Oost-Nederland wordt het programma aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.2.
2. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Noordvleugel Randstad wordt het programma aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.3.
3. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Zuidvleugel Randstad wordt het programma aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.4.
4. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Zuidwest-Nederland wordt het programma aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.5.
5. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Zuidoost-Nederland wordt het programma

aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.6;

6. Als gebiedsgericht programma voor het gebied Noord-Nederland wordt het programma aangewezen dat is opgenomen in de bij deze regeling opgenomen bijlage 2.7.

Artikel 2.5

1. De subsidie voor een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, bedraagt 50 procent van de subsidiabele kosten, met dien verstande dat van die subsidiabele kosten eerst worden afgetrokken de aan het gebiedsgericht project toe te rekenen opbrengsten, de eigen bijdrage van de aanvrager, de bijdragen van derden en de subsidies van de andere bestuursorganen en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, waarbij onder de bijdragen van derden en de subsidies van andere bestuursorganen niet die van publieke cofinanciers worden verstaan.
2. Het in artikel 5, vierde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies bedoelde bedrag voor een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, is: € 10.000.000.

Artikel 2.6

1. In afwijking van artikel 5, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies bedraagt de subsidie voor een gebiedsgericht innovatieproject:
  - a. 25 procent van de subsidiabele kosten, voor zover deze betrekking hebben op industrieel onderzoek;
  - b. 12,5 procent van de subsidiabele kosten, voor zover deze betrekking hebben op experimentele ontwikkeling;
  - c. de helft van het op grond van de bijlage, bedoeld in artikel 5, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies toegestane maximale percentage van de subsidiabele kosten of toegestane maximale bedrag, voor zover deze geen betrekking hebben op fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling.
2. De in het eerste lid bedoelde percentages worden verhoogd met 5 procentpunten, indien de subsidie wordt verstrekt aan een MKB-ondernemer.
3. Het in artikel 5, vierde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies bedoelde bedrag voor een gebiedsgericht innovatieproject is: € 10.000.000.

Artikel 2.7

1. Een bijdrage van een gemeente, provincie of openbaar lichaam wordt aangemerkt als publieke cofinanciering.
2. In afwijking van artikel 6, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies, wordt voor de cumulatie van subsidies de bijdrage van een publieke cofinancier niet aangemerkt als subsidie verstrekt door een bestuursorgaan.

Artikel 2.8

1. In aanvulling op artikel 10 van het Kaderbesluit EZ-subsidies komen de interne loonkosten van een provincie, gemeente en openbaar lichaam en de kosten van het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon niet voor subsidie in aanmerking.
2. Met betrekking tot een aanvraag om subsidie voor een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland kan de minister, in aanvulling op artikel 10 en 11 van het Kaderbesluit EZ-subsidies, op verzoek toestaan dat als kosten van een gebiedsgericht project in aanmerking komen:
  - a. de loonkosten van het bij de uitvoering van het project direct betrokken personeel, berekend op basis van het brutoloon volgens de loonstaat van de betrokken medewerkers, verhoogd met de wettelijke dan wel op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst verschuldigde opslagen voor sociale lasten, met dien verstande dat wordt uitgegaan van 1650 productieve uren per jaar uitgaande van een voltijds dienstverband;
  - b. de algemene indirecte kosten die gerelateerd zijn aan de loonkosten of worden berekend op basis van de werkelijke kosten van de uitgevoerde actie volgens een bij de subsidieaanvraag overgelegde berekeningswijze.

Artikel 2.9

1. De minister verdeelt het subsidieplafond op volgorde van rangschikking van de aanvragen.
2. In afwijking van het eerste lid, verdeelt de minister het subsidieplafond voor het gebied Noord-Nederland op volgorde van binnenkomst van de aanvragen.

Artikel 2.10

1. De minister beslist afwijzend op een aanvraag:
  - a. indien de minister voor het gebiedsgericht project of een deel daarvan reeds subsidie heeft verstrekt;
  - b. voor zover het gebiedsgericht innovatieproject betrekking heeft op fundamenteel onderzoek;
  - c. indien het een gebiedsgericht innovatieproject betreft dat uitsluitend betrekking heeft op industrieel onderzoek en waarvoor een aanvraag om subsidie kan worden ingediend op grond van de Subsidieregeling sterktes in innovatie of de Subsidieregeling innoveren gedurende de periode waarin aanvragen moeten zijn ontvangen of gedurende vier weken na afloop van de periode waarin aanvragen moeten zijn ontvangen;
  - d. indien de eigen bijdrage van de aanvrager minder dan 15 procent van de subsidiabele kosten bedraagt;
  - e. indien een gebiedsgericht project een combinatie betreft van een gebiedsgericht innovatieproject en een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, en zowel de activiteiten ter uitvoering van het gebiedsgerichte innovatieproject als de activiteiten ter uitvoering van het gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, niet ten minste 25 procent van de subsidiabele kosten van het gebiedsgericht project bedragen;
  - f. indien het gebiedsgericht project niet past binnen een actielijn;
  - g. indien het gebiedsgericht project in verhouding tot de kosten van het gebiedsgericht project onvoldoende bijdraagt aan de verwezenlijking van een programmalijn;
  - h. indien de financiële ondersteuning van het gebiedsgericht project door een publieke cofinancier naar verwachting onvoldoende is;
  - i. indien van het gebiedsgericht project onvoldoende positieve gevolgen voor de Nederlandse economie te verwachten zijn;
  - j. indien de aangevraagde vorm van subsidie niet de meest geëigende vorm is;
  - k. indien de subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma Noordvleugel Randstad minder dan € 500.000 bedragen;
  - l. indien de subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma Zuidvleugel Randstad minder dan € 500.000 bedragen;
  - m. indien de subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen, met uitzondering van actielijn 2.1 en 4.2, van het gebiedsgericht programma Zuidoost-Nederland minder dan € 250.000 bedragen;
  - n. indien de subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project dat past in actielijn 2.1 van het gebiedsgericht programma Zuidoost-Nederland minder dan € 1.000.000 bedragen;
  - o. indien de subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma Oost-Nederland minder dan € 250.000 bedragen;
  - p. indien een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma Noord-Nederland voldoet aan ten minste twee van de volgende afwijzingsgronden:
    - 1°. een gebiedsgericht project draagt onvoldoende bij aan de samenwerking tussen ondernemers, onderzoeksorganisaties of bestuursorganen;
    - 2°. een gebiedsgericht project stimuleert onvoldoende nieuwe economische bedrijvigheid in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Noord-Nederland;
    - 3°. de eigen bijdrage van de aanvrager voor het gebiedsgericht project is onvoldoende;
    - 4°. een gebiedsgericht project draagt onvoldoende bij aan de vestiging of uitoefening van een activiteit van het cluster energie, water, sensortechnologie of agribusiness in de kernzones van het gebied Noord-Nederland zoals die zijn omschreven in bijlage 2.8.
2. De afwijzingsgrond, genoemd in artikel 23, onderdeel c, van het Kaderbesluit EZ-subsidies is niet van toepassing.

Artikel 2.11

1. De minister rangschikt de aanvragen waarop niet afwijzend is beslist en waarop artikel 2.9, eerste lid, van toepassing is, hoger naarmate:
  - a. het gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan de verwezenlijking van een programmalijn opgenomen in het desbetreffende gebiedsgericht programma;
  - b. het gebiedsgericht project in verhouding tot de kosten van het gebiedsgericht project een

grotere bijdrage levert aan de verwezenlijking van een programmalijs opgenomen in het desbetreffende gebiedsgericht programma.

2. In aanvulling op het eerste lid, rangschikt de minister voor het gebied Oost-Nederland de aanvragen zodanig dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt wordt naarmate:
  - a. een gebiedsgericht project meer bijdraagt aan de samenwerking tussen ondernemers of tussen een ondernemer en een onderzoeksorganisatie die actief zijn in verschillende in het gebiedsgericht programma Oost-Nederland gedefinieerde kennisgebieden;
  - b. de betrokkenheid van een ondernemer aan een gebiedsgericht project groter is, blijkend uit de eigen bijdrage of het aantal betrokken ondernemers;
  - c. de kans op continuering van de resultaten na afloop van een gebiedsgericht project groter is;
  - d. een gebiedsgericht project direct en indirect meer nieuwe economische bedrijvigheid stimuleert in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Oost-Nederland.
3. In aanvulling op het eerste lid, rangschikt de minister voor het gebied Noordvleugel Randstad, de aanvragen zodanig dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt wordt naarmate:
  - a. een gebiedsgericht project meer bijdraagt aan de samenwerking tussen ondernemers, tussen onderzoeksorganisaties of tussen ondernemers en één of meer onderzoeksorganisaties of publieke cofinanciers in het gebied Noordvleugel Randstad;
  - b. een gebiedsgericht project innovatiever is;
  - c. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan de internationale profilering van het gebied Noordvleugel Randstad;
  - d. een gebiedsgericht project meer bijdraagt aan een structurele economische versterking van het gebied Noordvleugel Randstad;
  - e. de eigen bijdrage van een ondernemer aan het gebiedsgericht project groter is.
4. In aanvulling op het eerste lid, rangschikt de minister voor het gebied Zuidvleugel Randstad, de aanvragen zodanig dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt wordt naarmate:
  - a. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan een intensievere samenwerking tussen onderzoeksorganisaties, tussen ondernemers of tussen ondernemers en één of meer onderzoeksorganisaties in het gebied Zuidvleugel Randstad;
  - b. een gebiedsgericht project meer nieuwe economische bedrijvigheid stimuleert in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Zuidvleugel Randstad.
5. In aanvulling op het eerste lid, rangschikt de minister voor het gebied Zuidwest-Nederland, de aanvragen zodanig dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt wordt naarmate:
  - a. de financiële participatie van ondernemers in het gebiedsgericht project groter is;
  - b. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan een intensievere samenwerking tussen een onderzoeksorganisatie, een ondernemer of een publieke cofinancier;
  - c. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan de verspreiding van de met het project opgedane kennis en ervaring naar ondernemers, onderzoeksorganisaties, gemeenten of openbare lichamen;
  - d. een gebiedsgericht project meer nieuwe economische bedrijvigheid stimuleert in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Zuidwest-Nederland;
  - e. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan een intensievere samenwerking tussen een ondernemer, een onderzoeksorganisatie of een publieke cofinancier in het gebied Zuidwest-Nederland en Vlaanderen.
6. In aanvulling op het eerste lid, van de subsidieregeling, rangschikt de minister voor het gebied Zuidoost-Nederland, de aanvragen zodanig dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt wordt naarmate:
  - a. de kans op continuering van de resultaten na afloop van een gebiedsgericht project groter is;
  - b. een gebiedsgericht project een grotere bijdrage levert aan de nationale en internationale profilering van het gebied Zuidoost-Nederland als toptechnologie regio;
  - c. de eigen bijdrage van ondernemers aan een gebiedsgericht project groter is.
7. Voor de rangschikking wegen de in het eerste lid en tweede tot en met zesde lid genoemde criteria even zwaar.

Artikel 2.12

De beschikking tot subsidieverlening kan de opschortende voorwaarde bevatten dat binnen drie maanden na de beschikking tot subsidieverlening een publieke cofinancier of de publieke cofinanciers gezamenlijk voor het betreffende gebiedsgericht project ten minste evenveel subsidie moeten hebben verleend als wordt verleend op grond van de beschikking tot subsidieverlening.

Artikel 2.13

1. De verstrekking van voorschotten door de minister bij subsidies voor gebiedsgerichte projecten passend in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland geschiedt in afwijking van de artikelen 45 tot en met 47 van het Kaderbesluit EZ-subsidies.
2. Het bedrag aan voorschotten als bedoeld in het eerste lid, bedraagt in totaal ten hoogste 90 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag.
3. De minister verstrekt het eerste voorschot op aanvraag van de subsidie-ontvanger. Dit voorschot bedraagt 30 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag en wordt niet eerder verstrekt dan nadat de subsidie-ontvanger met de uitvoering van het gebiedsgericht project is begonnen, de subsidie-ontvanger heeft verklaard dat hij voor reeds gemaakte en betaalde kosten heeft voldaan aan de toepasselijke aanbestedingsregels en de subsidie-ontvanger heeft aangegeven op welke wijze hij voldoet of zal voldoen aan de in de beschikking tot subsidieverlening gestelde verplichtingen.
4. De minister verstrekt het tweede voorschot op aanvraag van de subsidie-ontvanger. Dit voorschot bedraagt ten hoogste 30 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag en wordt niet eerder verstrekt dan nadat de subsidie-ontvanger 30 procent van de subsidiabele kosten heeft gemaakt en betaald.
5. De minister verstrekt het derde voorschot op aanvraag van de subsidie-ontvanger. Dit voorschot bedraagt ten hoogste 20 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag en wordt niet eerder verstrekt dan nadat de subsidie-ontvanger 60 procent van de subsidiabele kosten heeft gemaakt en betaald.
6. De minister verstrekt het vierde voorschot op aanvraag van de subsidie-ontvanger. Dit voorschot bedraagt ten hoogste 10 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag en wordt niet eerder verstrekt dan nadat de subsidie-ontvanger 80 procent van de subsidiabele kosten heeft gemaakt en betaald.
7. Een aanvraag om een voorschot wordt ingediend met gebruikmaking van het formulier, bedoeld in artikel 2.15, onderdeel c, en gaat vergezeld van de in dat formulier genoemde stukken.
8. Artikel 20 van het Kaderbesluit EZ-subsidies is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 2.14

1. In afwijking van de artikelen 50 tot en met 52 van het Kaderbesluit EZ-subsidies dienen een gemeente, provincie of openbaar lichaam, waaraan niet als deelnemer in een samenwerkingsverband, subsidie is verleend, een aanvraag om subsidie vaststelling in door verantwoordingsinformatie aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te verstrekken, op de wijze, bedoeld in artikel 27 van het Besluit financiële verhoudingen 2001. In dat geval wordt een eindverslag omtrent de uitvoering en resultaten van het gebiedsgericht project bij de minister ingediend binnen dertien weken na het tijdstip, bedoeld in artikel 50, eerste lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies.
2. In afwijking van artikel 50, tweede lid, onderdeel b, van het Kaderbesluit EZ-subsidies verstrekt de subsidie-ontvanger geen accountantsverklaring, indien het gaat om een subsidie voor een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland en waarvoor door het in artikel 2.1 als publieke cofinancier genoemde bestuur subsidie is verleend.

Artikel 2.15

Het formulier voor het indienen van een aanvraag voor:

- a. een subsidie is opgenomen in bijlage 2.9;
- b. een subsidie voor een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland, is opgenomen in bijlage 2.10;
- c. een voorschot als bedoeld in artikel 2.13, derde tot en met zesde lid, is opgenomen in bijlage 2.11;
- d. een subsidie vaststelling is opgenomen in bijlage 2.12;
- e. een vaststelling van een subsidie voor een gebiedsgericht project dat past in één van de actielijnen van het gebiedsgericht programma van het gebied Noord-Nederland, is opgenomen in bijlage 2.13.

HOOFDSTUK 3. SLOTBEPALINGEN

Artikel 3.1

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2009.

Artikel 3.2

Deze regeling wordt aangehaald als: Subsidieregeling sterktes in de regio.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst met uitzondering van de bijlagen 1.1 en 2.9 tot en met 2.13, die ter inzage worden gelegd bij het secretariaat van de directie Ruimtelijk Economisch Beleid van het Directoraat-Generaal voor Ondernemen en Innovatie, Bezuidenhoutseweg 20 in Den Haag.

Den Haag, 3 december 2008

*De Minister van Economische Zaken,
M.J.A. van der Hoeven.*

BIJLAGE 2.1

Bijlage als bedoeld in artikel 2.1, onder gebied, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Omschrijving gebieden:

Oost-Nederland

De provincies Gelderland en Overijssel.

Noordvleugel Randstad

De provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland.

Zuidvleugel Randstad

De provincie Zuid-Holland.

Zuidwest-Nederland

De provincie Zeeland en het westelijke deel van de provincie Noord-Brabant.

Zuidoost-Nederland

Het oostelijk deel van de provincie Noord-Brabant en de provincie Limburg.

Noord-Nederland

De provincies Drenthe, Friesland en Groningen

BIJLAGE 2.2

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, eerste lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Gebiedsgericht programma Oost-Nederland

1. Focus op het gebied van Food & Nutrition

In de onderstaande programmalijnen en actielijnen worden binnen het 'kennisgebied Food & Nutrition' in 2008 telkens de volgende technologische focusgebieden verstaan: voedingstechnologie, agribusiness (verwerkende industrie), biotechnologie en nutrition (novel foods, functional foods, nutraceuticals).

Programmalijn 1.1. Beter en sneller vermarkten van publieke kennis (kennisvalorisatie) op het kennisgebied Food & Nutrition. Inzet is om in Oost-Nederland een versnelling of verbetering te bereiken op het gebied van kennisvalorisatie. De waardeketen 'kennis-kunde-kassa' dient sneller te worden doorlopen. De kennis die bij onderzoeksorganisaties op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Food & Nutrition wordt ontwikkeld, moet door Food & Nutrition ondernemers in Oost-Nederland sneller worden omgezet in nieuwe producten, processen of diensten.

Actielijn 1.1.1. Verbeteren vraaggerichte samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en het in de regio gevestigde ondernemers op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn gericht op (het stimuleren van) de benutting van in onderzoeksorganisaties aanwezige kennis op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Food & Nutrition bij in Oost-Nederland gevestigde ondernemers op het gebied van Food & Nutrition.

Actielijn 1.1.2. Bevorderen toepassing van bestaande kennis (innovatie) op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Food & Nutrition in Oost-Nederland. Toepassingen van open innovatie, het delen van faciliteiten of ontsluiting van apparatuur passen binnen deze actielijn.

Programmalijn 1.2. Aantrekken en stimuleren van nieuwe bedrijvigheid op het kennisgebied Food & Nutrition

Inzet is de vergroting van het aantal ondernemers in Oost-Nederland dat actief is op het kennisgebied Food & Nutrition, door het acquireren van nieuwe ondernemers of het stimuleren en begeleiden van (door)startende (MKB) ondernemers.

Actielijn 1.2.1. Acquireren van toonaangevende buitenlandse bedrijven op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn gericht op acquisitie van ondernemers actief op het kennisgebied van Food & Nutrition of op de promotie van Oost-Nederland als aantrekkelijke vestigingsplaats voor ondernemers op het kennisgebied Food & Nutrition. Deze actielijn is gericht op projecten anders dan die worden uitgevoerd in het kader van het meerjarenplan 2007–2010 van Oost NV of het daarbij behorende jaarlijkse actieplan.

Actielijn 1.2.2. Stimuleren van kennisintensieve (door)starters op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn gericht op het stroomlijnen van de organisatie van vraag en aanbod van durfkapitaal of op het organiseren van coachingtrajecten voor kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Food & Nutrition. Trajecten gericht op het delen van faciliteiten ten behoeve van kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Food & Nutrition passen binnen deze actielijn.

Actielijn 1.2.3. Ruimte scheppen voor hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn gericht op het tijdig beschikbaar komen van hoogwaardige bedrijventerreinen in Oost-Nederland ten behoeve van innovatieve bedrijven op het kennisgebied Food & Nutrition. Projecten gericht op daadwerkelijke aanleg of herstructurering van bedrijventerreinen vallen hier niet onder.

Programmalijn 1.3. Waarborgen van voldoende, kwalitatief hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Food & Nutrition

De inzet is er op gericht dat bedrijven in Oost-Nederland op het kennisgebied Food & Nutrition de beschikking hebben over een in kwalitatieve of kwantitatieve termen voldoende instroom van kenniswerkers met een opleidingsniveau van HBO of hoger.

Actielijn 1.3.1. Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zullen worden ontwikkeld gericht op een effectievere samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemers op het kennisgebied Food & Nutrition in Oost-Nederland ten behoeve van een betere aansluiting van universitaire of HBO-opleidingen op de door ondernemers gevraagde kennis of vaardigheden.

Actielijn 1.3.2. Behouden en aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Food & Nutrition

Projecten zijn er op gericht om werknemers, die ondernemers op het kennisgebied Food & Nutrition in Oost-Nederland dreigen te verlaten, binnen dit cluster in Oost-Nederland nieuwe uitdagingen te bieden, of op het aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers voor ondernemers op het kennisgebied Food & Nutrition in Oost-Nederland.

2. Focus op het gebied van Health

In de onderstaande programmalijnen en actielijnen worden binnen het 'kennisgebied Health' in 2008 telkens de volgende technologische focusgebieden onderscheiden: neuroscience, biomedical materials, molecular imaging en medicine en vroegtijdige diagnostiek.

Programmalijn 2.1. Beter en sneller vermarkten van publieke kennis (kennisvalorisatie) op het kennisgebied Health

Inzet is om in Oost-Nederland een versnelling of verbetering te bereiken op het gebied van kennisvalorisatie. De waardeketen 'kennis-kunde-kassa' dient sneller te worden doorlopen. De kennis die bij onderzoeksorganisaties op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Health wordt ontwikkeld, moet door Health ondernemers in Oost-Nederland sneller worden omgezet in nieuwe producten, processen of diensten.

Actielijn 2.1.1. Verbeteren vraaggerichte samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en het in de regio gevestigde bedrijfsleven op het kennisgebied Health

Projecten zijn gericht op (het stimuleren van) de benutting van in onderzoeksorganisaties aanwezige kennis op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Health bij in Oost-Nederland gevestigde ondernemers op het gebied van Health.

Actielijn 2.1.2. Bevorderen toepassing van bestaande kennis (innovatie) op het kennisgebied Health

Projecten zijn gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Health in Oost-Nederland. Toepassingen van open innovatie, het delen van faciliteiten of ontsluiting van apparatuur passen binnen deze actielijn.

Programmalijn 2.2. Aantrekken en stimuleren van nieuwe bedrijvigheid op het kennisgebied Health

Inzet is de vergroting van het aantal ondernemers in Oost-Nederland dat actief is op het kennisgebied Health, door het acquireren van nieuwe ondernemers of het stimuleren en begeleiden van (door)startende (MKB) ondernemers.

Actielijn 2.2.1. Acquireren van toonaangevende buitenlandse bedrijven op het kennisgebied Health

Projecten zijn gericht op acquisitie van ondernemers actief op het kennisgebied Health of op de promotie van Oost-Nederland als aantrekkelijke vestigingsplaats voor ondernemers op het kennisgebied Health. Deze actielijn is gericht op projecten anders dan die worden uitgevoerd in het kader van het meerjarenplan 2007–2010 van Oost NV of het daarbij behorende jaarlijkse actieplan.

Actielijn 2.2.2. Stimuleren van kennisintensieve (door)starters op het kennisgebied Health

Projecten zijn gericht op het stroomlijnen van de organisatie van vraag en aanbod van durfkapitaal, of

op het organiseren van coachingtrajecten voor kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Health. Trajecten gericht op het delen van faciliteiten ten behoeve van kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Health passen binnen deze actielijn.

Actielijn 2.2.3. Ruimte scheppen voor hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven op het kennisgebied Health

Projecten zijn gericht op het tijdig beschikbaar komen van hoogwaardige bedrijventerreinen in Oost-Nederland ten behoeve van innovatieve bedrijven op het kennisgebied Health. Projecten gericht op daadwerkelijke aanleg of herstructurering van bedrijventerreinen vallen hier niet onder.

Programmaliijn 2.3. Waarborgen van voldoende, kwalitatief hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Health

De inzet is er op gericht dat bedrijven in Oost-Nederland op het kennisgebied Health de beschikking hebben over een in kwalitatieve of kwantitatieve termen voldoende instroom van kenniswerkers met een opleidingsniveau van HBO of hoger.

Actielijn 2.3.1. Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt op het kennisgebied Health

Projecten zullen worden ontwikkeld gericht op een effectievere samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemers op het kennisgebied Health in Oost-Nederland ten behoeve van een betere aansluiting van universitaire of HBO- opleidingen op de door ondernemers gevraagde kennis of vaardigheden.

Actielijn 2.3.2. Behouden en aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Health

Projecten zijn er op gericht om werknemers, die ondernemers op het kennisgebied Health in Oost-Nederland dreigen te verlaten, binnen dit cluster in Oost-Nederland nieuwe uitdagingen te bieden, of op het aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers voor ondernemers op het kennisgebied Health in Oost-Nederland.

3. Focus op het gebied van Technology

In de onderstaande programmalijnen en actielijnen worden binnen het kennisgebied Technology' in 2008 telkens de volgende technologische focusgebieden onderscheiden: nano-, microtechnologie en embedded systems, Telematica, Technische materialen, Technische geneeskunde, Mechatronica.

Programmaliijn 3.1. Beter en sneller vermarkten van publieke kennis (kennisvalorisatie) op het kennisgebied Technology

Inzet is om in Oost-Nederland een versnelling of verbetering te bereiken op het gebied van kennisvalorisatie. De waardeketen 'kennis-kunde-kassa' dient sneller te worden doorlopen. De kennis die bij onderzoeksorganisaties op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Technology wordt ontwikkeld, moet door Technology ondernemers in Oost-Nederland sneller worden omgezet in nieuwe producten, processen of diensten.

Actielijn 3.1.1. Verbeteren vraggerichte samenwerking tussen onderzoeksorganisaties en het in de regio gevestigde bedrijfsleven op het kennisgebied Technology

Projecten zijn gericht op (het stimuleren van) de benutting van in onderzoeksorganisaties aanwezige kennis op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Technology bij in Oost-Nederland gevestigde ondernemers op het gebied van Technology.

Actielijn 3.1.2. Bevorderen toepassing van bestaande kennis (innovatie) op het kennisgebied Technology

Projecten zijn gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling op één of meer van de focusgebieden binnen het kennisgebied Technology in Oost-Nederland. Toepassingen van open innovatie, het delen van faciliteiten of ontsluiting van apparatuur passen binnen deze actielijn.

Programmaliijn 3.2. Aantrekken en stimuleren van nieuwe bedrijvigheid op het kennisgebied Technology

Inzet is de vergroting van het aantal ondernemers in Oost-Nederland dat actief is op het kennisgebied

---

Technology, door het acquireren van nieuwe ondernemers of het stimuleren en begeleiden van (door)startende (MKB) ondernemers.

Actielijn 3.2.1. Acquireren van toonaangevende buitenlandse bedrijven op het kennisgebied Technology

Projecten zijn gericht op acquisitie van ondernemers actief op het kennisgebied Technology of op de promotie van Oost-Nederland als aantrekkelijke vestigingsplaats voor ondernemers op het kennisgebied Technology. Deze actielijn is gericht op projecten anders dan die worden uitgevoerd in het kader van het meerjarenplan 2007–2010 van Oost NV of het daarbij behorende jaarlijkse actieplan.

Actielijn 3.2.2. Stimuleren van kennisintensieve (door)starters op het kennisgebied Technology

Projecten zijn gericht op het stroomlijnen van de organisatie van vraag en aanbod van durfkapitaal, of op het organiseren van coachingtrajecten voor kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Technology. Trajecten gericht op het delen van faciliteiten ten behoeve van kennisintensieve (door)startende ondernemers in Oost-Nederland op het kennisgebied Technology passen binnen deze actielijn.

Actielijn 3.2.3. Ruimte scheppen voor hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven op het kennisgebied Technology Projecten zijn gericht op het tijdig beschikbaar komen van hoogwaardige bedrijventerreinen in Oost-Nederland ten behoeve van innovatieve bedrijven op het kennisgebied Technology. Projecten gericht op daadwerkelijke aanleg of herstructurering van bedrijventerreinen vallen hier niet onder.

Programmalijn 3.3. Waarborgen van voldoende, kwalitatief hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Technology

De inzet is er op gericht dat bedrijven in Oost-Nederland op het kennisgebied Technology de beschikking hebben over een in kwalitatieve of kwantitatieve termen voldoende instroom van kenniswerkers met een opleidingsniveau van HBO of hoger.

Actielijn 3.3.1. Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt op het kennisgebied Technology

Projecten zullen worden ontwikkeld gericht op een effectievere samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemers op het kennisgebied Technology in Oost-Nederland ten behoeve van een betere aansluiting van universitaire of HBO-opleidingen op de door ondernemers gevraagde kennis of vaardigheden.

Actielijn 3.3.2. Behouden en aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers op het kennisgebied Technology Projecten zijn er op gericht om werknemers, die ondernemers op het kennisgebied Technology in Oost-Nederland dreigen te verlaten, binnen dit cluster in Oost-Nederland nieuwe uitdagingen te bieden, of op het aantrekken van hoogwaardige kenniswerkers voor ondernemers op het kennisgebied Technology in Oost-Nederland.

BIJLAGE 2.3

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, tweede lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Gebiedsgericht programma Noordvleugel Randstad

Programmaliijn A1: Het scheppen van randvoorwaarden voor de uitbouw van de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad

Projecten dragen bij aan de ontwikkeling van de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad door het verbinden van ondernemers of onderzoeksorganisaties uit verschillende delen van de creatieve industrie, het stimuleren van samenwerking tussen de creatieve industrie en andere economische sectoren, het investeren in creatief talent of het verbeteren van de internationale positie van de creatieve industrie. Onder creatieve industrie vallen kunsten, ICT, (nieuwe) media, entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening.

Actielijn A1a: Het vergroten van het organiserende vermogen van de creatieve industrie

Projecten zijn gericht op organisatorische dan wel digitale verbinding of op het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers, onderzoeksorganisaties binnen de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad, of tussen ondernemers, onderzoeksorganisaties binnen de creatieve industrie enerzijds en ondernemers in andere economische sectoren anderzijds in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn A1b: Het investeren in creatief talent

Projecten richten zich op het beschikbaar komen van bestaande fysieke ruimte voor ondernemers in de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad, aan het adviseren of ontwikkelen van talent of aan het ontwikkelen van een topinstituut voor creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn A1c: Het stimuleren van doorgroei van startende bedrijven

Projecten richten zich op het stimuleren van de doorgroei van innovatieve, startende ondernemers in de creatieve industrie door het verbeteren van ondernemerscompetenties van ondernemers in de creatieve industrie of het verbeteren van de toegang tot de kapitaalmarkt van ondernemers in de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad of het beschikbaar stellen van faciliteiten aan deze ondernemers.

Actielijn A1d: Proactieve en doelgerichte internationale profilering en acquisitie

Projecten richten zich op proactieve en doelgerichte internationale profilering van (onderdelen) van de creatieve industrie in Nederland en het buitenland en acquisitie van internationaal georiënteerde ondernemers voor vestiging in het gebied Noordvleugel Randstad als toplocatie voor creatieve industrie of acquisitie van internationale ondernemers in de creatieve industrie. Ook projecten gericht op de bevordering van export door ondernemers in de creatieve industrie in het gebied Noordvleugel Randstad of op de bundeling van regionale initiatieven gericht op acquisitie van ondernemers in de creatieve sector vallen onder deze actielijn.

Programmaliijn B1: Versnellen van de groei van het Life Sciences en medisch cluster

Projecten dragen bij aan het versnellen van de groei van activiteiten gericht op de ontwikkeling en toepassing van moleculaire biologische en celbiologische technieken die leiden tot economische activiteiten in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn B1a: Organiserend vermogen van de kennisinfrastructuur vergroten

Projecten richten zich op het tot stand komen van een betere samenhang tussen de activiteiten die regionaal ingezet worden ter bevordering van het life sciences en medisch cluster in het gebied Noordvleugel Randstad of waar dit voor de ontwikkeling van life sciences binnen de Noordvleugel functioneel is, samenwerking met partners buiten het gebied Noordvleugel Randstad. Projecten die bijdragen aan netwerkvorming tussen ondernemers, tussen onderzoeksorganisaties, tussen financiers of tussen publieke cofinanciers in het life sciences en medisch cluster in het gebied Noordvleugel Randstad vallen ook onder deze actielijn.

Actielijn B1b: Bevorderen van de groei van het Life Sciences en medisch cluster

Projecten richten zich op het verbeteren van de voorwaarden voor verdere groei van het Life Sciences en medisch cluster in het gebied Noordvleugel Randstad of op grotere aandacht voor ondernemerschap in het curriculum van de opleidingen in de life sciences en het medisch cluster in het gebied Noordvleugel Randstad, het versnellen van het valorisatie- en commercialisatieproces van kennis, het verbeteren van ondernemerscompetenties, het bevorderen van probleemgerichte en vraaggestuurde innovatie, de verbetering van de toegang tot de kapitaalmarkt, het delen van faciliteiten, verbetering van de bedrijfsvestigingsvoorwaarden of op internationale profilering van het life sciences en medisch cluster in het gebied Noordvleugel Randstad, in samenhang met andere gebieden.

Programmalijn C1: Het ondersteunen van de ontwikkeling van kansrijke clusters met een grote toegevoegde waarde op het gebied van innovatieve logistiek en handel

Projecten dragen bij aan het versterken van de logistieke ketens in het cluster aerospace (materieel, applicatiesoftware, technologie, training), mode, fresh (geconditioneerd vervoerde goederen) of medisch/life sciences (pharma, biotechnologie, medische technologie) in het gebied Noordvleugel Randstad. De versterking van logistieke ketens is gericht op de optimalisatie van afhandeling, verwerking en aansturing van goederenstromen (import en export) en draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de Noordvleugel Randstad als vestigingsplaats en regio om in te ondernemen.

Actielijn C1a: Integrale Ketenaanpak van kansrijke sectoren, waarbij een koppeling wordt gelegd tussen logistiek en andere onderdelen van de keten

Projecten richten zich op de integratie van diensten, versterking van de ketenoverstijgende samenwerking, het vergroten van de naamsbekendheid of de gezamenlijke positionering van logistiek en handel in het cluster aerospace (materieel, applicatiesoftware, technologie, training), mode, fresh (geconditioneerd vervoerde goederen) of medisch/life sciences (pharma, biotechnologie, medische technologie) in het gebied Noordvleugel Randstad of van de logistieke ketens in andere clusters die in potentie uit kunnen groeien tot ketens van substantieel economisch belang voor het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn C1b: Optimalisatie van afhandeling, verwerking en aansturing goederenstromen (import en export)

Projecten richten zich op de optimalisatie van de afhandeling, verwerking en aansturing van goederenstromen (import en export) in het gebied Noordvleugel Randstad. In de logistieke ketens die centraal worden gesteld spelen de luchthaven Schiphol of de haven van Amsterdam een belangrijke rol. De efficiencyverbetering in de logistieke organisatie draagt bij aan de internationale concurrentiepositie van het gebied Noordvleugel Randstad door verbetering van de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats en regio om in te ondernemen.

Programmalijn C2: Het versterken van ontwikkeling op logistiek gebied

Projecten dragen bij aan het ontwikkelen en stroomlijnen van logistieke processen, concepten of technologieën in het cluster aerospace (materieel, applicatiesoftware, technologie, training), mode, fresh (geconditioneerd vervoerde goederen) of medisch/life sciences (pharma, biotechnologie, medische technologie) in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn C2a: Ontwikkelen van logistieke processen en technologieën

Projecten richten zich op het ontwikkelen en stroomlijnen van logistieke processen, concepten of technologieën in het cluster aerospace (materieel, applicatiesoftware, technologie, training), mode, fresh (geconditioneerd vervoerde goederen) en medisch/life sciences (pharma, biotechnologie, medische technologie) het gebied Noordvleugel Randstad waardoor de administratieve of fysieke stromen in het logistieke proces geoptimaliseerd worden, met aandacht voor intermodale vervoerconcepten (multimodaliteit).

Programmalijn D1: versterken van de internationale concurrentiepositie door verbeteren van stedentoeerisme en vernieuwen van toeristische sterktes

Projecten dragen bij aan het accommoderen van internationaal stedentoeerisme of het innoveren van toeristische dienstverlening en producten in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn D1a: Verbeteren van het internationale stedentoeerisme en ontwikkeling nieuwe markten via wisselwerking regio en Amsterdam

Projecten richten zich op het beter benutten van hotelcapaciteit of congresfaciliteiten in het gebied

Noordvleugel Randstad, integrale internationale promotie van het gebied Noordvleugel Randstad (met Amsterdam als internationale toeristische trekpleister) of een betere presentatie van sterkten op het gebied van creativiteit en historie.

Actielijn D1b: Realiseren onderscheidende attracties en evenementen

Projecten richten zich op het realiseren van nieuwe onderscheidende internationale attracties of op het realiseren van een nieuw grootschalig terugkerend evenement in het gebied Noordvleugel Randstad.

Programmaliijn D2: Versterken van de internationale concurrentiepositie

Projecten dragen bij aan het versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied Noordvleugel Randstad als toplocatie voor congressen of tentoonstellingen of het ontwikkelen van een profilering op creatieve industrie, life sciences en medisch cluster, innovatieve logistiek en handel, kennisintensieve zakelijke diensten of toerisme en congressen in het gebied Noordvleugel Randstad.

Actielijn D2a: Versterken van de concurrentiepositie in het congres- en tentoonstellingswezen

Projecten richten zich op het stimuleren van samenwerking in het gebied Noordvleugel Randstad tussen ondernemers of tussen een ondernemer en een publieke cofinancier of onderzoeksorganisatie bij het organiseren van een congres of tentoonstelling of op gezamenlijke acquisitie door een ondernemer en een publieke financier of onderzoeksorganisatie in het gebied Noordvleugel Randstad van een wetenschappelijk congres op het gebied van het life sciences en medisch cluster, creatieve industrie, innovatieve logistiek en handel, kennisintensieve zakelijke diensten of kennistransfer.

Actielijn D2b: Het bereiken van nieuwe markten

Projecten richten zich op het versterken van de samenwerking tussen een ondernemer en een publieke cofinancier in het gebied Noordvleugel Randstad gericht op het beter toesnijden van het toeristisch product van het gebied Noordvleugel Randstad op de wensen van de (zakelijke) toeristen uit Azië.

Actielijn D2c: Het ontwikkelen van een profilering op sectorale speerpunten

Projecten richten zich op het ontwikkelen van het imago in het buitenland van het gebied Noordvleugel Randstad op het gebied van life sciences en medisch cluster, creatieve industrie, logistiek en kennisintensieve zakelijke diensten.

Programmaliijn E1: Versterking van het kennisnetwerk, van relaties tussen onderzoeksorganisaties en ondernemers en van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Projecten dragen bij aan versterking van het kennisnetwerk, van de relaties tussen onderzoeksorganisaties en ondernemers of van de aansluiting van het door onderzoeksorganisaties in het gebied Noordvleugel Randstad geboden onderwijs op de eisen die ondernemers in de creatieve industrie, life sciences en medisch, innovatieve logistiek en handel of kennisintensieve zakelijke diensten in het gebied Noordvleugel Randstad stellen aan de kennis en vaardigheden van hun personeel. Hierbij wegen de kernthema's van het programma Noordvleugel Randstad mee.

Actielijn E1a: Het verbeteren van de wisselwerking tussen onderzoeksorganisaties, onderwijsinstellingen en ondernemers

Projecten richten zich op valorisatie of diffusie van kennis of op het formuleren van de eisen die ondernemers in het gebied Noordvleugel Randstad stellen ten aanzien van de vaardigheden en kennis waarover hun personeel moet beschikken en het laten aansluiten van het onderwijs in het gebied Noordvleugel Randstad op die eisen.

Programmaliijn E2: Verbeteren van het organiserend vermogen van het cluster kennisintensieve zakelijke diensten

Projecten richten zich op het verbeteren van het innovatieve vermogen van kennisintensieve zakelijke diensten en het toegankelijk maken van innovaties op dit gebied voor MKB ondernemers in het gebied Noordvleugel Randstad. Tot de kennisintensieve zakelijke diensten worden ondernemers gerekend in de productie-intensieve diensten (banken, verzekeringswezen, pensioenfondsen, telecommunicatie) of de professionele, kennisintensieve diensten (financiële dienstverlening, advocatuur, management consulting en ICT consulting).

Actielijn E2a: Verbeteren van het organiserend vermogen van het cluster kennisintensieve zakelijke diensten

Projecten richten zich op het verbeteren van het organiserend vermogen van ondernemers of onderwijsinstellingen in het cluster kennisintensieve zakelijke diensten in het gebied Noordvleugel Randstad door het versterken van de kennisbasis of het ontwikkelen van ICT gebaseerde diensten.

Actielijn E2b: Innovaties op het gebied van kennisintensieve zakelijke diensten

Projecten richten zich op de formulering en uitwerking van sectoroverstijgende innovatiestrategieën, het opstellen door ondernemers in het cluster kennisintensieve zakelijke diensten in het gebied Noordvleugel Randstad van gezamenlijke toekomstscenario's voor de ontwikkeling van markten en technologie(ën) en daaruit voortvloeiende bedrijfsstrategieën ('business roadmaps'), of de ontwikkeling van in of buiten het cluster toepasbare innovaties in producten en diensten door ondernemers in het cluster kennisintensieve zakelijke diensten in het gebied Noordvleugel Randstad.

Bijlage 2.4

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, derde lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Gebiedsgericht programma Zuidvleugel Randstad

Programmaliijn A1: Innovaties en versterking netwerken in transport, logistiek en handel in de Zuidvleugel

Inzet is om ondernemers in het gebied Zuidvleugel Randstad te ondersteunen bij het ontwikkelen of toepassen van innovaties in een product, dienst of procedé in transport, logistiek of handel. Ook wordt ingezet op het versterken van netwerken in transport, logistiek of handel binnen het gebied Zuidvleugel Randstad, of op intensievere samenwerking tussen ondernemers in transport, logistiek of handel in het gebied Zuidvleugel, al dan niet met ondernemers in een ander gebied.

Actielijn A1a: Toepassing innovaties

Projecten zijn gericht op het (ondersteunen van ondernemers bij het) ontwikkelen van een innovatie in een product, dienst of procedé op het gebied van transport, logistiek of handel, of op het versterken van het vermogen van ondernemers in het gebied Zuidvleugel Randstad om innovaties op het gebied van transport, logistiek of handel toe te passen in producten of diensten.

Actielijn A1b: Versterken netwerken in transport, logistiek of handel

Projecten zijn gericht op het aan elkaar verbinden van commerciële activiteiten op het gebied van transport, logistiek of handel in het gebied Zuidvleugel Randstad, of op het aan elkaar verbinden van die commerciële activiteiten met soortgelijke activiteiten in een ander gebied in Nederland.

Programmaliijn A2: Bijdragen aan nieuwe industriële activiteiten in het Haven- en Industrie Complex

Inzet is om bij te dragen aan de ontwikkeling van nieuwe industriële activiteiten in het Haven- en Industrie Complex in het gebied Zuidvleugel Randstad of aan snellere toepassing van nieuwe technologie die bijdraagt aan verhoogde procesefficiency in de chemie in het Haven en Industrie Complex in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn A2a: Ontwikkelen nieuwe industrie

Projecten zijn gericht op het (stimuleren van het) ontwikkelen van een nieuw industrieel product, procedé of dienst door een ondernemer in het Haven- en Industrie Complex in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn A2b: Efficiency productieprocessen

Projecten zijn gericht op de ontwikkeling of toepassing door een ondernemer in het gebied Zuidvleugel van de Randstad van een innovatie die bijdraagt aan verbetering van de procesefficiency in de (petro) chemie in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Programmaliijn A3: Beter aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs in Haven- en Industrie Complex

Inzet is om het onderwijs in het gebied Zuidvleugel Randstad beter te laten aansluiten op de vraag naar de kennis en vaardigheden van personeel bij ondernemers in chemie, logistiek, transport en handel in het Haven- en Industrie Complex.

Actielijn A3a: Ontwikkeling vraaggerichte opleidingstrajecten HIC

Projecten zijn gericht op het formuleren van de eisen die ondernemers in het Haven- en Industrie Complex in het gebied Zuidvleugel Randstad stellen ten aanzien van de vaardigheden en kennis waarover hun personeel moet beschikken of het in samenwerking met ondernemers ontwikkelen van een op die eisen toegesneden (v)mbo- of hbo-opleidingstraject in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Programmaliijn B1: Versterking cluster glastuinbouwtoeleveranciers

Inzet is om de concurrentiepositie van het cluster van glastuinbouwtoeleveranciers in het gebied Zuidvleugel Randstad te versterken door de ontwikkeling of toepassing van een innovatie in de bouw van kassen of hoogwaardige systemen in en om de kas, of de ontwikkeling of toepassing van een

door een toeleverancier ontwikkelde innovatie buiten het glastuinbouwtoeleverancierscluster in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn B1a: Ontwikkeling en toepassing innovaties

Projecten zijn gericht op de ontwikkeling of bredere toepassing van een innovatie in kassenbouw of een hoogwaardig systeem in of om de kas in het gebied Zuidvleugel Randstad. Aan de uitvoering van het project leveren ten minste twee ondernemers een substantiële bijdrage.

Actielijn B1b: Samenwerking toepassing innovatie binnen of buiten het toeleverancierscluster

Projecten zijn gericht op het ontwikkelen of toepassen van een innovatie door een glastuinbouwtoeleverancier in het gebied Zuidvleugel Randstad in samenwerking met een ondernemer uit een andere sector.

Programmalijn B2: Betere aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs in het glastuinbouwtoeleverancierscluster

Inzet is om het onderwijs in het gebied Zuidvleugel Randstad beter te laten aansluiten op de vraag naar de kennis en vaardigheden van personeel bij ondernemers in het glastuinbouwtoeleverancierscluster in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn B2a: Ontwikkeling vraaggerichte opleidingstrajecten glastuinbouwtoeleveranciers

Projecten zijn gericht op het formuleren van de eisen die ondernemers in het glastuinbouwcluster in het gebied Zuidvleugel Randstad stellen aan de vaardigheden en kennis op het gebied van nieuwe technologieën en werkprocessen in de kas waarover hun personeel moet beschikken of op het in samenwerking met ondernemers ontwikkelen van een op die eisen toegesneden (v)mbo- of hbo-opleidingstraject in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Programmalijn B3: Stimuleren ontwikkeling van of samenwerking op campussen glastuinbouwtoeleveranciers

Ingezet wordt op het stimuleren van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers, of tussen ondernemers en een onderzoeksorganisatie, op een bestaand of nieuw bedrijventerrein in het gebied Zuidvleugel Randstad voor kennisintensieve ondernemers en een onderzoeksorganisatie op het gebied van glastuinbouwtoeleveranties.

Actielijn B3a: Versterking samenwerking op campussen glastuinbouwtoeleveranciers

Projecten zijn gericht op de ontwikkeling van een bedrijventerrein in het gebied Zuidvleugel Randstad voor kennisintensieve glastuinbouwtoeleveranciers en een onderzoeksorganisatie, of op het versterken van de samenwerking tussen glastuinbouwtoeleveranciers of tussen glastuinbouwtoeleveranciers en een onderzoeksorganisatie op een bedrijventerrein in het gebied Zuidvleugel Randstad. Projecten gericht op het bieden van gezamenlijke faciliteiten of uitwisseling van kennis vallen ook onder deze actielijn.

Programmalijn C1: Vergroting economische spin-off in security

Ingezet wordt op vergroting van de economische spin-off van de kennis bij ondernemers of onderzoeksorganisaties in het gebied Zuidvleugel Randstad met betrekking tot technologie ten behoeve van terrorismebestrijding en handhaving van de openbare orde.

Actielijn C1a: Versterking toepassing technologie ten behoeve van terrorismebestrijding en openbare orde handhaving

Projecten zijn gericht op meer bedrijvigheid in, of de (bredere) toepassing van bij ondernemers of onderzoeksorganisaties in het gebied Zuidvleugel Randstad aanwezige kennis van, technologie ten behoeve van terrorismebestrijding en openbare orde handhaving.

Programmalijn C2: Vergroting economische spin-off internationale opleidingen

Ingezet wordt op vergroting van de economische spin-off van internationale opleidingen expertise en andere vormen van juridische dienstverlening op het gebied van internationaal recht, vrede en veiligheid die aangeboden worden door een onderzoeksorganisatie of een ondernemer in het gebied Zuidvleugel Randstad op dat gebied.

Actielijn C2a: Ontwikkeling opleidingen (internationaal) recht, vrede of veiligheid

Projecten zijn gericht op het stimuleren van meer bedrijvigheid in het gebied Zuidvleugel Randstad op het terrein van het bieden van internationale opleidingen of het ontwikkelen van andere vormen van juridische of rechtsstatelijke dienstverlening op het gebied van (internationaal) recht, vrede of veiligheid.

Actielijn C2b: Ontwikkeling vraaggerichte opleidingstrajecten internationaal recht, vrede en veiligheid

Projecten zijn gericht op het formuleren van de eisen die onderzoeksorganisaties, internationale organisaties of ondernemers in het cluster (internationaal) recht, vrede of veiligheid in het gebied Zuidvleugel Randstad stellen aan de vaardigheden en kennis waarover haar personeel moet beschikken of het in samenwerking met ondernemers, onderzoeksorganisaties of internationale organisaties ontwikkelen van een op die eisen toegesneden (bachelor- of master-) opleidingstraject in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Programmalijn D1: Stimuleren samenwerking life & health sciences

Ingezet wordt op het stimuleren van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers, of tussen ondernemers en een onderzoeksorganisatie, bij het ontwikkelen van economische activiteiten op het gebied van de life & health sciences in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn D1a: Campussen life & health sciences

Projecten zijn gericht op het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, of tussen ondernemers en een onderzoeksorganisatie op een bestaand bedrijventerrein in het gebied Zuidvleugel Randstad voor kennisintensieve ondernemers en een onderzoeksorganisatie ('campus') op het gebied van de life & health sciences. Projecten zijn gericht op het bieden van gezamenlijke faciliteiten voor onderzoek of ontwikkeling of uitwisseling van kennis vallen ook onder deze actielijn. Projecten gericht op fundamenteel of industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling vallen daar niet onder.

Actielijn D1b: Versterking samenwerking life & health sciences

Projecten zijn gericht op versterking van de samenwerking tussen ondernemers op het gebied van de life & health sciences in het gebied Zuidvleugel Randstad of tussen een ondernemer en een onderzoeksorganisatie op het gebied van de life & health sciences in het gebied Zuidvleugel Randstad, bij het (stimuleren van het) toepassen van een innovatie door een ondernemer in het gebied Zuidvleugel Randstad. Projecten gericht op fundamenteel of industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling vallen daar niet onder.

Programmalijn D2: Betere aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs in life & health sciences

Inzet is om het onderwijs in het gebied Zuidvleugel Randstad beter te laten aansluiten op de vraag naar de kennis en vaardigheden van personeel bij ondernemers in het life & health sciences cluster in het gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn D2a: Ontwikkeling vraaggerichte opleidingstrajecten life & health sciences

Projecten zijn gericht op het formuleren van de eisen die ondernemers in het cluster life & health sciences in het gebied Zuidvleugel Randstad stellen aan de vaardigheden of kennis waarover hun personeel moet beschikken of het in samenwerking met die ondernemers ontwikkelen van een op de bovengenoemde eisen toegesneden (v)mbo- of hbo-opleidingstraject voor het gehele gebied Zuidvleugel Randstad.

Actielijn D2b: Versnelling settling in proces kennismigranten

Projecten zijn gericht op de versnelling van het 'settling in' proces van kennismigranten voor ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van life & health sciences in het gebied Zuidvleugel Randstad door middel van bundeling van de dienstverlening samenhangend met vestiging in het gebied Zuidvleugel Randstad van deze kennismigranten. Afstemming met (de ontwikkeling van) nationaal beleid is daarbij een voorwaarde.

BIJLAGE 2.5

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, vierde lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio *Gebiedsgericht programma Zuidwest-Nederland*

A. Procesindustrie: aan de top blijven als internationaal sterk competitieve regio

A1. Programmaliijn maintenance: internationale hotspot hoogwaardig technologisch onderhoud

De ambitie is dat Zuidwest-Nederland in 2010 het gebied is dat excelleert op het gebied van hoogwaardig technisch onderhoud (maintenance). Daartoe wordt ingezet op de ontwikkeling van nieuwe methoden, technologieën, producten en diensten op het gebied van maintenance van de kapitaalintensive complexen in het gebied Zuidwest-Nederland. Ook wordt ingezet op de ontwikkeling van kennis en het vermarkten en de verspreiding hiervan door onderzoeksorganisaties of bedrijven in het gebied Zuidwest-Nederland, ten einde nieuwe bedrijfsontwikkelingen bij bestaande bedrijven te bevorderen of nieuwe bedrijven aan te trekken.

Actielijn A1a. ontwikkelen en implementeren van geavanceerde kennis op het gebied van maintenance

Projecten hebben tot doel om door middel van samenwerking tussen bedrijven onderling of met onderzoeksorganisaties bij de ontwikkeling en toepassing van nieuwe onderhoudstechnologieën, de concurrentiepositie van de kapitaalintensive procesindustrie in Zuidwest-Nederland te versterken.

Actielijn A1b. verzamelen, ontsluiten en vermarkten van maintenance-kennis en toepassingen

Projecten hebben tot doel om de bij bedrijven en onderzoeksorganisaties in het maintenancecluster in Zuidwest-Nederland aanwezige praktische kennis en toepassingen op het gebied van maintenance te verzamelen en toegankelijk te maken voor het midden- en kleinbedrijf in het maintenancecluster in Zuidwest-Nederland.

Actielijn A1c. inrichting, promotie en samenhang maintenance opleidingen

Projecten zijn gericht op het verbeteren van de samenwerking tussen MBO en HBO-maintenance-opleidingen in Zuidwest-Nederland en op het beter doen aansluiten van het aangeboden onderwijs in deze maintenance-opleidingen op de eisen die bedrijven in het maintenancecluster in Zuidwest-Nederland stellen ten aanzien van de vaardigheden en kennis van personeel. Aan de uitvoering van het project leveren tenminste één beroepsonderwijsinstelling en één ondernemer een substantiële bijdrage.

Actielijn A1d. Het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid op het gebied van maintenance en de daarmee direct samenhangende bedrijvigheid binnen de maintenance-keten

Projecten hebben tot doel om meer innovatieve bedrijvigheid op het gebied van maintenance en de daarmee direct samenhangende bedrijvigheid binnen de maintenanceketen op het gebied van logistiek en ICT in Zuidwest-Nederland te bevorderen en daarmee bij te dragen aan versterking en verbreding van het maintenancecluster in Zuidwest-Nederland.

A2. Programmaliijn bio-energie: Zuidwest-Nederland centrum voor nieuwe energiebronnen.

De ambitie is dat Zuidwest-Nederland in 2010 het centrum is waar ontwikkeling, productie en toepassing van bio-energie plaatsvindt. De inzet is gericht op het ontwikkelen en toepassen van bio-energiebronnen en aantrekken van nieuwe bedrijvigheid op het gebied van ontwikkeling, productie en toepassing van bio-energie in Zuidwest-Nederland.

Actielijn A2a. ontwikkelen en vermarkten van kennis en toepassingen van duurzaam grondstoffen-gebruik en bio-energievoorziening.

Projecten hebben tot doel om de concurrentiepositie van de bio-energiesector in Zuidwest-Nederland te versterken door middel van samenwerking tussen bedrijven onderling of met onderzoeksorganisaties in Zuidwest-Nederland op het gebied van de ontwikkeling van nieuwe technologie voor duurzaam grondstoffenverbruik, bio-energievoorziening en een beter gebruik van bestaande reststromen. De technologie zal moeten voldoen aan eisen die in de toekomst gesteld gaan worden inzake leveringsbetrouwbaarheid, CO₂ neutraliteit, milieuvriendelijkheid en efficiency. Projecten

dragen bij aan de realisatie van een schaa sprong ten opzichte van de ons omringende landen.

B. Logistiek: logistieke hotspot tussen twee mainports.

B1. Programmalijn: aantrekken nieuwe logistieke bedrijvigheid

De ambitie is om meer logistieke dienstverleners naar Zuidwest-Nederland te trekken door middel van verbetering van het vestigingsklimaat en door middel van gezamenlijke internationale promotie van Zuidwest-Nederland als aantrekkelijke vestigingsplaats voor logistieke dienstverleners. Beoogd resultaat is het aantrekken van nieuwe goederenstromen met een hoge(re) toegevoegde waarde.

Actielijn B1a. gerichte positionering van Zuidwest-Nederland als logistieke topregio

Projecten hebben tot doel om Zuidwest-Nederland als vestigingsplaats voor toonaangevende logistieke dienstverleners in binnen- en buitenland te promoten. Dit zal in nauwe samenwerking tussen onderzoeksorganisaties, bedrijven en overheden uit Zuidwest-Nederland moeten geschieden.

Actielijn B1b. professionalisering, promotie en samenhang logistieke opleidingen in aansluiting op vraag arbeidsmarkt

Projecten hebben tot doel om te komen tot een adequate opleidingsstructuur en vergroting van de instroom van studenten en leerlingen in het logistieke vakgebied in Zuidwest-Nederland. Daarbij zal kwalitatief hoogwaardig onderwijs worden afgestemd op de toekomstige vraag. De samenhang tussen de logistieke opleidingen op HBO-, MBO- en VMBO-niveau in Zuidwest-Nederland dient daarbij versterkt te worden.

B2. Programmalijn: innovatie binnen bestaande logistieke ketens

De ambitie is om vernieuwingen en doorbraken in de productie- en distributieketen te realiseren door nieuwe kennis en concepten toe te passen bij bedrijven in Zuidwest-Nederland, of door het uitwisselen van logistieke kennis en logistieke concepten, die bovendien snel en gemakkelijk toegankelijk gemaakt worden voor logistieke bedrijven in Zuidwest-Nederland.

Actielijn B2a. uitwisseling kennis en kunde tussen grootbedrijf en midden- en kleinbedrijf

Projecten zijn gericht op het stimuleren van de toepassing van innovatieve concepten door bedrijven in Zuidwest-Nederland door gebruik te maken van kennis van grote bedrijven of onderzoeksorganisaties in Zuidwest-Nederland of op het door grote bedrijven en MKB-bedrijven in Zuidwest-Nederland gezamenlijk ontwikkelen en toepassen van nieuwe innovaties. De daarmee ontwikkelde kennis wordt algemeen beschikbaar gesteld voor het bedrijfsleven.

B3. Programmalijn: innovatie tussen bestaande logistieke ketens

De ambitie is om grotere goederenstromen naar Zuidwest-Nederland te halen en deze efficiënter te verwerken door het optimaal benutten van de multimodale knooppunten in het gebied Moerdijk-Terneuzen-Vlissingen in combinatie met het slim combineren en koppelen van logistieke stromen en modaliteiten van afzonderlijke bedrijven in Zuidwest-Nederland. Aansluiting op de wensen van de producenten of verladers nu en in de toekomst is daarbij een voorwaarde.

Actielijn B3a. bevorderen van efficiënte en gebundelde logistieke stromen

Projecten hebben tot doel om de multimodale capaciteit in Zuidwest-Nederland te vergroten en bij te dragen aan betere benutting en afstemming van verschillende modaliteiten (spoor, water, weg, buisleiding) in Zuidwest-Nederland, waardoor efficiëntere en gebundelde logistieke stromen ontstaan.

C. Toerisme: trendbreuk en optimaliseren toeristisch potentieel

C1. Programmalijn: aantrekken van kwalitatief hoogwaardige, innoverende bedrijven en nieuwe markten

De ambitie is om de concurrentiepositie van Zuidwest-Nederland als toeristische bestemming te vergroten door het aantrekken van kwalitatief hoogwaardige en innoverende bedrijven en investeerders die bereid en in staat zijn om te investeren in de ontwikkeling van nieuwe aansprekende toeristische producten in Zuidwest-Nederland in samenwerking met bedrijven in de zorg, agri-business, cultuur of watergerelateerde bedrijven in Zuidwest-Nederland.

Actielijn C1a. innovaties bevorderen in product-marktcombinaties

Projecten zijn gericht op het identificeren en tot stand brengen van kansrijke allianties tussen de toeristische sector en andere sectoren in Zuidwest-Nederland, die leiden tot nieuwe producten waarmee nieuwe markten worden bereikt voor Zuidwest-Nederland, of op innovaties van het bestaande aanbod aan toeristische producten van Zuidwest-Nederland. De projecten dienen in alle gevallen een substantiële bijdrage te leveren aan de groei van de toeristische economie in Zuidwest-Nederland.

C2. Programmalijn: versterken en ontsluiten van de kennisinfrastructuur

De ambitie is de opbouw van een kennisnetwerk in Zuidwest-Nederland waardoor praktisch toepasbare kennis over toerisme wordt opgebouwd, toegankelijk gemaakt en verspreid. Dit netwerk omvat bestaande onderzoeksorganisaties, toeristische ondernemers en overheden in Zuidwest-Nederland. Projecten dienen een versnelling te realiseren in de innovatie en vermarkting van het toeristisch product in Zuidwest-Nederland.

Actielijn C2a. kennisnetwerk voor toeristische innovatie

Projecten zijn gericht op het beschikbaar komen van kennis die aansluit op kennisvragen van ondernemers en overheden in Zuidwest-Nederland voor de productontwikkeling en de vermarkting van het toeristisch product Zuidwest-Nederland.

BIJLAGE 2.6

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, vijfde lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Gebiedsgericht programma Zuidoost-Nederland

Programmalijn Kennis

Het stimuleren van de samenwerking bij gerichte kennisontwikkeling op de kennisas high tech systemen & materialen in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 1.1: Het stimuleren van de samenwerking op het gebied van de kennisontwikkeling voor high tech systemen en materialen in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op industrieel onderzoek op het gebied van advanced motion systems voor toepassing in de semiconductor en printing industrie, en intelligent autonomous motion systems voor medische (thuis-) toepassingen.

Programmalijn Kunde

Het stimuleren van de samenwerking op het gebied van ontwikkeling en innovatie tussen MKB-ondernemers onderling en tussen MKB-ondernemers en grootbedrijven met een sterke technologiepositie op het gebied van high tech systemen en materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 2.1: Het stimuleren van samenwerking op het gebied van ontwikkeling en innovatie tussen MKB-ondernemers onderling en tussen MKB-ondernemers en grootbedrijven binnen high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op het ontwikkelen van grote, (inter)nationaal onderscheidende clusters tussen MKB-ondernemers onderling of tussen MKB-ondernemers en grootbedrijven op het gebied van nanotechnologie en embedded systemen, semiconductoren en electronic production equipment, medische systemen, automotive, polymeren, performance materials, foodprocessing, gezonde voeding, moleculaire geneeskunde, farma, biomaterialen en toxicogenomics. Deelnemers in het cluster hebben een sterke technologiepositie in het gebied Zuidoost-Nederland. Projecten bestaan uit een combinatie van industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling of alleen uit experimentele ontwikkeling en moeten uitmonden in een werkend prototype of een klinische test. Ondernemers in ondersteunende technologieën, onderzoeksorganisaties of zorgactoren kunnen deel uitmaken van de clusters.

Programmalijn Kassa

Het stimuleren van de samenwerking op het gebied van marktgericht innovatief ondernemerschap en de toepassing van beschikbare kennis en kunde door ondernemers in high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie, ondernemers in ondersteunende technologieën en onderzoeksorganisaties in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 3.1: Het stimuleren van de samenwerking bij de koppeling van design en technologie binnen high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op het stimuleren en faciliteren van nieuw en doorgroeiend ondernemerschap in design of het versterken van netwerken tussen deze designondernemers en ondernemers in high tech systemen en materialen, food & nutrition, en life sciences & medische technologie. Onderzoeksorganisaties kunnen deel uitmaken van deze netwerken.

Actielijn 3.2: Het bevorderen van samenwerking bij de ontwikkeling van applicaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op het opstellen van gezamenlijke roadmaps voor de ontwikkeling van markten en technologieën en daaruit voortvloeiende bedrijfsstrategieën door ondernemers in high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie. Onderzoeksorganisaties en ondernemers in de enabling sectoren kunnen deeluitmaken van projecten. Projecten gericht op het oprichten van een nieuwe organisatie of op de financiering van de exploitatie van een bestaande organisatie zijn uitgesloten.

Programmalijn Kenniswerkers

Het stimuleren van de samenwerking bij de flexibilisering van de arbeidsmarkt voor en voldoende instroom van kenniswerkers voor ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 4.1: Het stimuleren van de samenwerking bij het aantrekken van (toekomstige) kennis-migranten op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op het door ondernemers werven van kennismigranten of toekomstige kennis-migranten (daarmee wordt bedoeld op minimaal master en PhD studenten) die van essentieel belang zijn voor ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 4.2: Het ontwikkelen van internationaal aansprekende opleidingen door ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op het ontwikkelen van hoogwaardige (bedrijfs-) opleidingen op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland die nauw zijn afgestemd op de vraag van een sector of een groep ondernemers. De opleiding is aanvullend aan het reguliere onderwijsaanbod en minimaal op master niveau.

Programmalijn Open innovatie

Het stimuleren van de samenwerking bij het bevorderen van open innovatie en de ontwikkeling van toonaangevende campussen in het gebied Zuidoost-Nederland.

Actielijn 5.1: Het stimuleren van de samenwerking bij de toepassing van open innovatie door ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland

Projecten zijn gericht op kennisontwikkeling en structurele verspreiding van kennis over open innovatie naar het MKB. Er wordt alleen een bijdrage verleend voor opstartkosten.

Actielijn 5.2: Het stimuleren van de samenwerking bij de ontwikkeling van toonaangevende campussen in het gebied Zuidoost-Nederland op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland.

Projecten zijn gericht op de ontwikkeling van bedrijventerreinen voor kennisintensieve ondernemers of onderzoeksorganisaties op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition of life sciences & medische technologie ('campussen') rondom reeds op het terrein gevestigde onderzoeksorganisaties of ondernemers met een omvangrijke eigen basisresearch (minstens 200 FTE's). Projecten moeten leiden tot de vestiging van nieuwe ondernemers op het terrein of de uitbreiding van reeds op het terrein gevestigde ondernemers. Projecten gericht op betere samenwerking tussen op het terrein gevestigde ondernemers en onderzoeksorganisaties, niet zijnde R&D-projecten, passen ook in deze actielijn. Het stimuleren dat ondernemers faciliteiten en apparatuur voor elkaar toegankelijk maken is daarbij mogelijk.

Actielijn 5.3: Het stimuleren van de samenwerking bij de ontwikkeling van facility sharing op het gebied van high tech systemen & materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie in het gebied Zuidoost-Nederland.

Projecten zijn gericht op zeer hoogwaardige onderzoeks- of productiefaciliteiten.

BIJLAGE 2.7

Bijlage als bedoeld in artikel 2.4, zesde lid, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Gebiedsgericht programma Noord-Nederland

Energie

Onder energie wordt verstaan: handel en distributie van aardgas, CO[2] en brandstoffen, productie van fossiele en niet-fossiele energie en de productie van elektriciteit.

Programmalijn 1 Ontwikkeling aardgashubfunctie

Inzet is om de rol van Noord-Nederland als mainport voor aardgas (ook in vloeibare vorm) of CO[2] te versterken door ontwikkeling van de regio tot een internationaal knooppunt voor handel, doorvoer en opslag van aardgas of CO[2].

Actielijn 1

Projecten gericht op kennisontwikkeling ten behoeve van handel, doorvoer en opslag van aardgas of CO[2] in Noord-Nederland.

Programmalijn 2 Verwerving sleutelpositie duurzame energie

Inzet is om Noord-Nederland een zodanige bijdrage te laten leveren aan de nationale productie en het gebruik van duurzame energie, dat de totale Nederlandse productie en het gebruik van duurzame energie binnen vijf jaar vergelijkbaar is met de Europese top van landen die duurzame energie produceren en gebruiken.

Actielijn 2a

Projecten gericht op de vergroting van het gebruik van duurzame energiebronnen door de industrie in Noord-Nederland, waarvoor collectieve fysieke aanpassing van de infrastructuur nodig is.

Actielijn 2b

Projecten gericht op industriële en experimentele kennisontwikkeling in Noord-Nederland voor inzet van biomassa ten behoeve van energieopwekking of biobrandstoffen in Noord-Nederland.

Programmalijn 3 Uitbouw kennisinfrastructuur

Inzet is om de bestaande kennisinfrastructuur in Noord-Nederland uit te bouwen door verbreding van het industrieel onderzoek of de experimentele ontwikkeling naar nieuwe of verbeterde energiebronnen, door versterkt kwantitatief en kwalitatief aanbod van kenniswerkers vanuit mbo, hbo en wo, of door samenwerking van ondernemers of ondernemers en onderzoeksorganisaties actief op het gebied van energie, met andere sectoren of met ondernemers of onderzoeksorganisaties buiten de grens.

Actielijn 3a

Projecten gericht op het ontwikkelen van nieuwe technieken voor winning of benutting van bronnen van fossiele of duurzame energie.

Actielijn 3b

Projecten gericht op het ontwikkelen van gemeenschappelijke plannen en daarop gebaseerde acties van een Noord-Nederlandse ondernemer met tenminste een andere ondernemer of onderzoeksorganisatie of gemeenten, provincies of openbare lichamen actief op het gebied van energie, ten behoeve van innovatieve toepassing en vermarkting van aardgas en andere gassen.

Actielijn 3c

Projecten gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling op het gebied van energie door een of meer Noord-Nederlandse ondernemers of door tenminste een Noord-Nederlandse onderneming en een onderzoeksorganisatie actief op het gebied van energie, in samenwerking met een of meer ondernemers of onderzoeksorganisaties uit een of meer van de Noord-Nederlandse clusters water, sensortechnologie, agribusiness, of life sciences of toerisme.

Actielijn 3d

Projecten gericht op het voorbereiden van opleidingen of het bieden van hoogwaardige onderwijs-faciliteiten voor kenniswerkers op het gebied van energie.

Actielijn 3e

Projecten gericht op samenwerking tussen Noord-Nederlandse ondernemers of ten minste een ondernemer en onderzoeksorganisaties actief op het gebied van energie met een of meer niet-Nederlandse ondernemers of onderzoeksorganisaties, ten behoeve van industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling op het gebied van energie.

Programmalijn 4 Versterking regionale clustervorming en profilering

Inzet is het realiseren van vernieuwende ketensamenwerking tussen de energiegerelateerde grote bedrijven met vestigingen in Noord-Nederland en bestaande of nieuw te vormen Noord-Nederlandse toeleveranciers, of het versterken van de nationale en internationale profilering van de regio als toplocatie voor productie, handel en opslag van fossiele en duurzame energie. Onder vernieuwende ketensamenwerking wordt hierbij verstaan een zodanige wisselwerking tussen uitbesteders en toeleveranciers, dat de toeleveranciers voortdurend afdoende zijn geïnformeerd over en ingespeeld op de eisen waar de uitbesteders uit hoofde van de ontwikkelingen in de energiesector mee worden geconfronteerd.

Actielijn 4a

Projecten gericht op vernieuwende ketensamenwerking tussen ondernemers in de energiesector met een vestiging in Noord-Nederland, op het gebied van grootschalige Noord-Nederlandse gas- of elektriciteitsprojecten.

Actielijn 4b

Projecten gericht op vernieuwende ketensamenwerking tussen ondernemers in de energiesector met een vestiging in Noord-Nederland, op het gebied van (hernieuwde) oliewinning.

Actielijn 4c

Projecten gericht op vernieuwende ketensamenwerking tussen ondernemers in de energiesector met een vestiging in Noord-Nederland, gericht op het kunnen inzetten van diverse soorten brandstof ('brandstofdiversificatie').

Actielijn 4d

Projecten gericht op het versterken van het internationale profiel van Noord-Nederland als toplocatie voor productie, handel en transport voor fossiele en duurzame energie ('Energy Valley').

Actielijn 4e

Projecten gericht op het stimuleren van de vestiging van ondernemers of onderzoeksorganisaties op het gebied van energie in Noord-Nederland.

Water

Onder watertechnologie wordt verstaan: alle technologieën en technieken ten behoeve van het bereiden, transporteren, leveren, verzamelen, behandelen en (her)gebruiken van drinkwater, proceswater en afvalwater voor en van burgers, huishoudens, industrie, land- en tuinbouw, recreatie en toerisme, alsmede daaraan gelieerde applicatiekennis en kennis en advies over organisatie, beheer en financiering van watertechnologie.

Programmalijn I Versterking van regionale clustervorming en profilering

Inzet is Noord-Nederland zich te laten ontwikkelen tot Europese toplocatie voor kennis en productie van hoogwaardige watertechnologie en daaraan gerelateerde diensten door versterking van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers en onderzoeksorganisaties of vergroting van het aantal ondernemers, onderzoeksorganisaties en opleidingen op het gebied van watertechnologie.

Actielijn 1a

Projecten gericht op het stimuleren van de vestiging in Noord-Nederland van ondernemers, onderzoeksorganisaties of opleidingen op het gebied van watertechnologie, die door hun complementaire kennis of goede reputatie bijdragen aan de positie van Noord-Nederland als Europese toplocatie voor watertechnologie.

Actielijn 1b

Projecten gericht op de instandhouding, de uitbouw of de aanpassing aan nieuwe onderzoeksvelden en -bevindingen van de analytische laboratoriumfaciliteiten, de kleinschalige onderzoeksvoorzieningen en grootschaliger onderzoekopstellingen ('applicatiefaciliteiten') in Noord-Nederland voor ondernemers en onderzoeksorganisaties op het gebied van watertechnologie.

Actielijn 1c

Projecten gericht op het faciliteren van de beschikbaarheid van bedrijfsruimten of de toegang tot durfkapitaal voor in Noord-Nederland (door)startende bedrijven die watertechnologische kennis toepassen.

Actielijn 1d

Projecten gericht op de versterking van het organisatievermogen, de gezamenlijke promotie en de ontwikkeling van gezamenlijke strategische toekomstvisies en daarop gebaseerde acties van Noord-Nederlandse, met watertechnologie verbonden ondernemers, onderzoeksorganisaties of gemeenten, provincies of openbare lichamen.

Programmalijn 2 Versterking van valorisatie van watertechnologie

Inzet is om meer opbrengsten te genereren van bestaande of nieuw te ontwikkelen watertechnologische kennis door intensivering van het industrieel onderzoek en de experimentele ontwikkeling op het gebied van watertechnologie of door profilering van Noord-Nederland als toplocatie voor experimenteel onderzoek naar met watertechnologie gerelateerde nieuwe producten en diensten.

Actielijn 2a

Projecten gericht op onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van watertechnologische kennis via testopstellingen ('demosites') in Noord-Nederland.

Actielijn 2b

Projecten waarbij een onderneming of een bestuursorgaan als eerste afnemer ('launching customer') van een product of dienst op het gebied van watertechnologie optreedt, of samenwerkingsprojecten tussen tenminste een Noord-Nederlandse ondernemer met ondernemers of onderzoeksorganisaties gericht op het uitvoeren en demonstreren van praktijkgerichte testen van watertechnologische producten of watertechnologische producten en daaraan verbonden diensten, waarbij de schaal van de test overeen komt met uitvoering in de praktijk ('referentieprojecten').

Actielijn 2c

Projecten die bijdragen aan de profilering van Noord-Nederland als geschikte testomgeving ('proeftuin') voor nieuwe productmarktcombinaties van watertechnologie of daaraan gerelateerde diensten.

Programmalijn 3 Versterken aanwezigheid kenniswerkers

Inzet is om via het opleiden van kenniswerkers op het gebied van watertechnologie en het stimuleren van aantrekkelijke carrièrepaden voor dergelijke kenniswerkers, het aanbod van kenniswerkers in Noord-Nederland te versterken en daarmee bij te dragen aan de positie van de regio als Europees kenniscentrum voor watertechnologie.

Actielijn 3a

Projecten gericht op het ontwikkelen van traineeships bij ondernemers in het watercluster in Noord-Nederland, waarbij trainees op verschillende plaatsen in het Noord-Nederlandse bedrijfsleven ervaring kunnen opdoen en zich een beeld kunnen vormen van de aantrekkelijkheid van een loopbaan in de watertechnologiesector.

Actielijn 3b

Projecten gericht op het ontwikkelen van nieuwe en doorontwikkelen van reeds bestaande watertechnologie-opleidingen voor mbo, hbo en universiteiten (ir., mba) in Noord-Nederland.

Actielijn 3c

Projecten gericht op het in Noord-Nederland ontwikkelen van bijscholingstrajecten voor personeel uit het bedrijfsleven op het gebied van watertechnologie.

Sensortechnologie

Onder sensortechnologie wordt verstaan: technologie die het mogelijk maakt grote hoeveelheden gegevens van fysische, chemische, biologische, meteorologische, medische of ecologische veranderingen in korte tijd uiterst nauwkeurig te monitoren, registreren of verwerken en zondig automatisch bij te sturen.

Programmalijn 1 Versterking van regionale clustervorming en profilering

Inzet is het versterken van de positie van Noord-Nederland als toplocatie voor onderzoek naar en toepassing van sensortechnologie, door het aantrekken van bestaande of het ondersteunen van nieuwe ondernemers en onderzoeksorganisaties actief op het gebied van sensortechnologie, of door het versterken van de nationale en internationale bekendheid van het cluster sensortechnologie in Noord-Nederland.

Actielijn 1a

Projecten die bijdragen aan de oprichting van een internationaal kennisinstituut in Noord-Nederland voor industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling op het gebied van sensortechnologie.

Actielijn 1b

Projecten gericht op het stimuleren van de vestiging in Noord-Nederland van ondernemers of onderzoeksorganisaties die zich richten op de toepassing van door Noord-Nederlandse onderzoeksorganisaties ontwikkelde kennis op het gebied van sensortechnologie.

Actielijn 1c

Projecten die erop zijn gericht om het Noord-Nederlandse cluster sensortechnologie meer nationale of internationale bekendheid te geven.

Programmalijn 2 Versterking van valorisatie van sensortechnologie

Inzet is de toepassing en de opbrengsten van kennis op het gebied van sensortechnologie te versterken door versterkte kennisdeling tussen ondernemers en onderzoeksorganisaties, door toepassing van de technologie op nieuwe markten, door het betrekken van een bredere kring partijen die de techniek in hun producten of diensten kunnen incorporeren, of door het maken van plannen voor commerciële toepassing van de ontwikkelde technologie.

Actielijn 2a

Projecten gericht op het identificeren van markten waarvoor commerciële toepassingen van sensortechnologie kunnen worden ontwikkeld door tenminste een Noord-Nederlandse ondernemer actief op het gebied van sensortechnologie met een andere ondernemer of met een of meer beoogde gebruikers van sensortechnologie of door tenminste een Noord-Nederlandse onderneming en een onderzoeksorganisatie actief op het gebied van sensortechnologie.

Actielijn 2b

Projecten waarbij een onderneming of een bestuursorgaan als eerste afnemer ('launching customer') van een product of dienst op het gebied van sensortechnologie optreedt of projecten gericht op samenwerking tussen een of meer Noord-Nederlandse leveranciers van sensortechnologie en een of meer beoogde gebruikers, ten behoeve van de ontwikkeling van prototypes van producten of diensten op het gebied van sensortechnologie.

Actielijn 2c

Projecten gericht op het ontwikkelen van plannen en daarop gebaseerde acties voor commerciële

toepassing van sensortechnologie door tenminste een Noord-Nederlandse ondernemer actief op het gebied van sensortechnologie met een andere ondernemer of met een of meer beoogde gebruikers van sensortechnologie of door tenminste een Noord-Nederlandse onderneming en een onderzoeksorganisatie actief op het gebied van sensortechnologie.

Actielijn 2d

Projecten waarbij in sensortechnologie gespecialiseerde ondernemers of onderzoeksorganisaties zich richten op het toepasbaar maken voor en het overdragen van sensortechnologische kennis naar het midden- en kleinbedrijf in Noord-Nederland waardoor participatie van Noord-Nederlandse MKB-ondernemers in toepassingsprojecten van sensortechnologie mogelijk wordt.

Programmalijn 3 Versterken aanwezigheid kenniswerkers

Inzet is om via ontwikkeling van specifieke opleidingen of hoogwaardige onderwijsfaciliteiten voldoende kenniswerkers aan te trekken of te kunnen opleiden om aan de vraag naar gekwalificeerd personeel in de sector sensortechnologie in Noord-Nederland te kunnen voldoen.

Actielijn 3a

Projecten gericht op het opzetten van opleidingen of het bieden van hoogwaardige onderwijsfaciliteiten in Noord-Nederland voor kenniswerkers op het gebied van sensortechnologie.

Agribusiness

Onder agribusiness worden verstaan: voedingstechnologie, agribusiness (verwerkende industrie inclusief producenten van biomassa ten behoeve van biobrandstoffen of andere nieuwe grondstoffen), biotechnologie en nutrition (novel foods, functional foods, nutraceuticals). Activiteiten in de primaire sector zijn in deze definitie uitgesloten.

Programmalijn 1 Versterking van regionale clustervorming en profilering

De inzet is gericht op het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, onderzoeksorganisaties of overheden actief op het gebied van agribusiness in Noord-Nederland of de vergroting van de nationale en internationale bekendheid van dit cluster.

Actielijn 1a

Projecten gericht op versterking van de samenwerking tussen ondernemers en onderzoeksorganisaties of gemeenten, provincies of openbare lichamen, actief op het gebied van agribusiness in Noord-Nederland.

Actielijn 1b

Projecten gericht op bevordering van samenwerking van een of meer Noord-Nederlandse ondernemers of een of meer ondernemers en onderzoeksorganisaties actief op het gebied van agribusiness met in het buitenland gevestigde ondernemers of onderzoeksorganisaties.

Actielijn 1c

Projecten gericht op het versterken van de bekendheid van de Noord-Nederlandse agribusinesssector en de in Noord-Nederland uitgevoerde of lopende onderzoeksprojecten door versterkte communicatie en informatieverstrekking tussen ondernemers of ondernemers en onderzoeksorganisaties actief in de agribusinesssector en naar potentiële afnemers van producten of diensten van de Noord-Nederlandse sector.

Programmalijn 2 Versterking van valorisatie van kennis in de agribusinessketen

De inzet is gericht op het versnellen van het proces gericht op commerciële toepassing van kennis uit de agribusiness, of op het ontwikkelen van meer kostenefficiënte methoden om grondstoffen uit de agribusiness in te zetten voor verschillende toepassingen en daarmee bij te dragen aan de opbrengsten van agribusiness voor Noord-Nederland.

Actielijn 2a

Projecten gericht op het versnellen van de commerciële toepassing van kennis in Noord-Nederland op

---

het gebied van agribusiness door samenwerking tussen onderzoeksorganisaties, in agribusiness gespecialiseerde ondernemers en MKB, door het ontwikkelen en testen van praktische toepassingen van in de agribusiness ontwikkelde grondstoffen en daarop gebaseerde producten of door het opzetten van proefopstellingen voor toepassingen van in de agribusiness ontwikkelde kennis.

Actielijn 2b

Projecten gericht op verbetering van de kostenefficiëntie in de productie van grondstoffen uit de agribusinesssector of voor toepassingen daarvan door tenminste een Noord-Nederlandse ondernemer actief op het gebied van agribusiness met een andere ondernemer of door tenminste een Noord-Nederlandse onderneming en een onderzoeksorganisatie actief op het gebied van agribusiness.

Programmalijn 3 Ontwikkelen van kansrijke productmarktcombinaties van agribusiness met andere sectoren

Inzet is om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen voor toepassing van kennis uit de agribusiness-sector in andere sectoren.

Actielijn 3a

Projecten gericht op het tot stand brengen van gemeenschappelijke plannen en daarop gebaseerde acties tussen ondernemers of onderzoeksorganisaties uit de Noord-Nederlandse agribusiness en ondernemers of onderzoeksorganisaties uit een of meer van de Noord-Nederlandse clusters energie, water, sensortechnologie, agribusiness, of life sciences of toerisme, gericht op het ontwikkelen van nieuwe productmarktcombinaties.

Actielijn 3b

Projecten gericht op industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling ten behoeve van nieuwe productmarktcombinaties op basis van biomassa door tenminste een Noord-Nederlandse ondernemer actief op het gebied van agribusiness met een andere ondernemer of door tenminste een Noord-Nederlandse onderneming en een onderzoeksorganisatie actief op het gebied van agribusiness.

Programmalijn 4 Versterken aanwezigheid kenniswerkers

Inzet is om via ontwikkeling van specifieke opleidingen en hoogwaardige onderwijsfaciliteiten voldoende kenniswerkers aan te trekken en te kunnen opleiden om aan de vraag in de sector agribusiness naar gekwalificeerd personeel te kunnen voldoen.

Actielijn 4a

Projecten gericht op het voorbereiden van opleidingen of het bieden van hoogwaardige onderwijsfaciliteiten in Noord-Nederland voor kenniswerkers op het gebied van agribusiness.

BIJLAGE 2.8

Bijlage als bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, onderdeel p, onder vierde, van de Subsidieregeling sterktes in de regio

Kernzones:

De Zuid-Drentse stedenrij

De gemeenten Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen en Meppel.

De zone Groningen-Winschoten-Assen

De gemeenten Assen, Groningen, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Menterwolde, Noordenveld, Scheemda, Tynaarlo, Veendam en Winschoten.

De Eemsdelta

De gemeenten Appingedam, Delfzijl en Eemmond.

De A7-zone

De gemeenten Heerenveen, Opsterland, Skarsterlân, Smallingerland en Sneek.

De Westergozone

De gemeenten Franekeradeel, Harlingen, Leeuwarden en Menaldemadeel.

TOELICHTING

I. Algemeen

1. Inleiding

Na de Herijking Financieel Instrumentarium (Kamerstukken II 2004/05, 29 800 XIII, nr. 73) is een vereenvoudiging van de subsidieregelgeving bij EZ doorgevoerd. In vervolg hierop is bij brief van de Minister van Economische Zaken van 28 februari 2008 (Kamerstukken 2007/08, 31 200 XIII, nr. 47) uiteen gezet op welke wijze het financiële instrumentarium van het ministerie van Economische Zaken verder zal worden gestroomlijnd. Belangrijkste doel van deze stroomlijning is het terugbrengen van het aantal regelingen en het vergroten van de onderlinge samenhang om te komen tot een helder en transparant instrumentarium.

Het Kaderbesluit EZ-subsidies (hierna: Kaderbesluit) is de basis voor dit eenvoudiger instrumentarium met lagere verkrijgingskosten. Het concrete subsidiebeleid is via ministeriële regelingen, gebaseerd op dit Kaderbesluit, vormgegeven. Overeenkomstig de brief van 28 februari 2008 zullen vanaf 1 januari 2009 vier modules van het EZ-instrumentarium met een daarvoor geldende ministeriële regeling onder de werking van het Kaderbesluit worden gebracht. De planning is dat de andere drie modules vanaf begin 2010 onder de werking van het Kaderbesluit zullen worden gebracht. De vier modules, die vanaf 1 januari 2009 worden ingevoerd, betreffen respectievelijk Starten, Groeien en Overdragen, Innoveren, Sterktes in de Regio en Sterktes in Innoveren. Deze regeling geeft invulling aan het regionaal gerichte subsidiebeleid.

2. Het Kaderbesluit EZ-subsidies

Het Kaderbesluit heeft als belangrijke doelstelling de eenheid van subsidieregelingen op het terrein van het ministerie van Economische Zaken. Dit wordt bereikt door in het Kaderbesluit bepalingen op te nemen die in (vrijwel) alle subsidieregelingen voorkomen, vaak op eenzelfde of bijna eenzelfde wijze. Waar nodig is uiteraard wel onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten instrumenten, maar in veel gevallen is dit niet nodig en geldt één bepaling voor alle subsidies. Door het Kaderbesluit zijn onnodige verschillen weggenomen en kent niet elke afzonderlijke subsidieregeling meer bepalingen over met name de procedurele stappen, beslistermijnen, voorschotten en subsidievaststelling. Op de verschillende onderwerpen die in het Kaderbesluit worden geregeld, wordt hieronder kort ingegaan. Immers, veelal zullen deze onderwerpen niet meer in deze regeling terugkomen.

De definities die in het Kaderbesluit zijn opgenomen, gelden behalve voor het Kaderbesluit ook voor alle ministeriële regelingen die op dit besluit zijn gebaseerd. Bepaalde begrippen worden dus niet meer in de regelingen gedefinieerd, terwijl hier wel een definitie voor geldt.

In hoofdstuk 2 van het Kaderbesluit zijn bepalingen opgenomen over het verstrekken van subsidie. Belangrijk is in de eerste plaats dat de Minister subsidie kan verstrekken voor bepaalde terreinen. Op basis van artikel 2 zullen de belangrijkste kenmerken van een subsidieregeling bij ministeriële regeling worden opgenomen. De mogelijke subsidiabele activiteiten zijn niet limitatief opgesomd in het besluit. In deze regeling wordt steeds per subsidie-instrument, veelal aan het begin van een hoofdstuk aangegeven aan welke aanvragers voor welke subsidiabele activiteiten subsidie zal worden verstrekt. Hoofdstuk 3 van het Kaderbesluit heeft betrekking op de hoogte van de subsidie. Indien de hoogte van de subsidie vastligt in de Europese regels over staatssteun, zijn deze regels in de bijlage bij het Kaderbesluit opgenomen. Waar dit niet het geval is, is de hoogte van de subsidie vastgelegd in deze regeling. Ook zijn enkele algemene bepalingen opgenomen over de hoogte van de subsidie in het geval voor één project verschillende subsidies worden verstrekt.

Hoofdstuk 4 heeft betrekking op de subsidiabele kosten. Niet alle kosten van een project zullen in alle gevallen voor subsidie in aanmerking komen. In dit hoofdstuk zijn drie methoden voor berekening van de subsidiabele kosten opgenomen. Bedoeling van het aanbieden van de drie berekeningsmethoden is dat een aanvrager van subsidie altijd een methode voor de berekening van de subsidiabele kosten zal kunnen vinden die goed aansluit bij zijn eigen bedrijfsvoering en administratieve organisatie. Ook zullen zowel grote als kleine organisaties met één van deze drie methoden uit de voeten kunnen, en zullen administraties niet of niet ingrijpend hoeven te worden aangepast. Echter, in een aantal gevallen wordt in deze regeling van deze bepalingen afgeweken. Hier wordt in de toelichting op artikel 2.8 nader op ingegaan.

In hoofdstuk 5 zijn enkele bepalingen opgenomen over het subsidieplafond en de wijze van verdelen hiervan. Belangrijk is dat elke subsidieregeling een subsidieplafond bevat, dat op een transparante wijze wordt verdeeld onder de aanvragers. De concrete plafonds zijn niet in deze regeling terug te vinden, maar zullen afzonderlijk in een regeling die alle plafonds regelt, worden samengebracht. Wel is steeds bepaald op welke wijze het subsidieplafond verdeeld zal worden.

Hoofdstuk 6 bevat algemene bepalingen over de samenstelling en de werkwijze van adviescommissies. Adviescommissies adviseren de Minister over de vraag of bepaalde aanvragen voldoen aan de desbetreffende subsidieregeling, en bij tenders adviseren de adviescommissies over de rangschikking

van de aanvragen. Indien van een adviescommissie gebruik wordt gemaakt, gelden de bepalingen uit dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 7 heeft betrekking op het indienen van een aanvraag. De standaardbepalingen over het indienen van een aanvraag zijn in dit hoofdstuk opgenomen, bijvoorbeeld dat een aanvraag moet worden ingediend met gebruikmaking van een formulier. Bij deze ministeriële regeling zijn de formulieren vastgesteld.

Hoofdstuk 8 bevat een aantal afwijzingsgronden. Indien in deze regeling niet specifiek is aangegeven dat afwijzingsgronden niet gelden, gelden deze afwijzingsgronden altijd, en zij moeten dus in samenhang worden gelezen met de in deze regeling per subsidie opgenomen afwijzingsgronden.

Hoofdstuk 9 heeft betrekking op de beslissing op aanvraag. Belangrijk element in dit hoofdstuk zijn de beslistermijnen, die zijn geharmoniseerd, en dus niet meer in deze regeling terugkomen.

In hoofdstuk 10 zijn voorwaarden voor de subsidie-ontvanger opgenomen. Dit hoofdstuk is met name relevant voor subsidies die verstrekt worden via een financier. De inhoud van deze overeenkomst is in het Kaderbesluit nader uitgewerkt. Uiteraard kan deze overeenkomst veel meer bevatten.

Hoofdstuk 11 bevat bepalingen over de verplichtingen van subsidie-ontvangers. Deze verplichtingen gelden, tenzij hier expliciet van af is geweken in deze regeling.

Hoofdstuk 12 regelt de voorschotten. Het voorschotregime wordt in belangrijke mate geharmoniseerd, en een besparing van administratieve lasten wordt bereikt door het verstrekken van ambtshalve voorschotten. Dit houdt in dat voorschotten niet langer hoeven te worden aangevraagd door de subsidie-ontvanger. Ook worden voorschotten op vaste momenten uitgekeerd, waardoor subsidie-ontvangers weten wanneer zij een voorschot kunnen verwachten. Bepalingen over de voorschotten komen dus niet meer voor in de hoofdstukken van deze regeling. Dit is alleen anders in hoofdstuk 2, waar voor het gebied Noord-Nederland is voorzien in een van het Kaderbesluit afwijkende voorschot-regeling. Hier wordt in de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.13 nader op ingegaan.

Tot slot bevat hoofdstuk 13 bepalingen over de subsidievestiging. De procedure en termijnen zijn de belangrijkste ingrediënten van dit hoofdstuk, en dit zijn bepalingen die dus ook niet meer in deze regeling voorkomen.

3. Rijksbreed subsidiekader

In de brief van de Minister van Financiën van 20 december 2007 (Kamerstukken II 2007/08, 31 031/29 949, nr. 20) zijn de plannen voor een rijksbreed bindend, uniform uitvoeringskader voor subsidies zoals deze zijn aangekondigd in het programma Regeldruk bedrijven en de Nota Vernieuwing Rijksdienst gepresenteerd. Doel van dit rijksbrede subsidiekader is, evenals het doel van het Kaderbesluit, om de uitvoerings- en administratieve lasten van subsidies te reduceren. Het gaat dan om de vereenvoudiging en uniformering van voorwaarden en procedures van de uitvoerings- en verantwoordings-eisen. Waar mogelijk is in deze regeling reeds rekening gehouden met de uitwerking van de brief van 20 december 2007. Bij de aanpassing van het Kaderbesluit, die begin 2010 in werking treedt, kunnen andere wijzigingen, die samenhangen met het Rijksbrede subsidiekader worden ingevoerd.

4. Hoofdstuk Sterktes in de regio

Nederland kent een aantal regionale clusters die (potentie voor) massa hebben om mee te draaien aan de internationale top. Door samen te werken kunnen het Rijk, decentrale overheden, kennisinstellingen en bedrijven optimale kansen creëren voor deze regionale clusters. Een gedeelde lange termijn agenda voor de knelpunten van deze regionale clusters moet daarbij het uitgangspunt zijn. Eén van de instrumenten om deze agenda te realiseren is het hoofdstuk in deze regeling. De inhoud van dit hoofdstuk komt voort uit de nota Pieken in de Delta (Kamerstukken II 2003/04, 29 697, nr. 1, bijlage). De gebiedsgerichte economische aanpak in het hoofdstuk draagt bij aan de ambitie om van Nederland een concurrerende en dynamische economie te maken in een sterk en innovatief Europa, conform de zogenaamde Lissabon-doelstelling.

Het wegwerken van achterstanden maakt plaats voor het stimuleren van economische kansen. De keuze voor sterktes leidt tot een duidelijke focus in het beleid. De meerjarige programmatische aanpak maakt het mogelijk publieke en private geldstromen te doen samenkomen en de effectiviteit van de gezamenlijke inzet te maximaliseren.

Met de gebiedsgerichte programma's focust EZ op een select aantal regionale economische clusters. Het gaat daarbij om clusters die regionaal van schaal zijn, maar wel van nationaal belang zijn: er ligt een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de regionale spelers en het Rijk. De aard van de pieken en de wijze waarop zij versterkt kunnen worden, verschilt per gebied.

In elk gebied speelt een programma commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de belangrijkste regionale spelers (bedrijfsleven, onderzoeksorganisaties en decentrale overheden) en het Ministerie van Economische Zaken, een centrale rol. De programma commissie stelt de gebiedsgerichte programma's op, brengt hier eventueel jaarlijks wijzigingen in aan, houdt de voortgang van het programma in de gaten en spoort kansrijke projecten op. Ook wordt de programma commissie gevraagd haar zienswijze te geven op de randschikking van de projecten. De Minister zal deze

zienswijze bij de totstandkoming van het besluit meenemen.

De Minister kiest ervoor om intensief betrokken te zijn bij de uitvoering van het beleid om op die manier zorg te dragen voor het nationale belang. Er is sprake van nationaal belang als bestuurlijke grenzen worden overschreden, er complexe of kostbare opgaven moeten worden aangepakt of anderszins opgaven liggen die voor het economisch functioneren van Nederland van grote betekenis kunnen zijn.

De wijze waarop de Minister zal bijdragen aan de realisatie van de gebiedsgerichte programma's verschilt per gebied en per project. De inzet kan bestaan uit een financiële bijdrage, maar kan ook de vorm aannemen van niet-financiële maatregelen. Het hoofdstuk van de regeling maakt het mogelijk activiteiten omschreven in de gebiedsgerichte programma's financieel te ondersteunen.

Dat de voormalige Subsidieregeling pieken in de delta 2007 nu onder de werking van het Kaderbesluit is gebracht, zal voor het gebied Noord-Nederland direct effect per 1 januari 2009 effect sorteren aangezien aanvragen voor dit gebied doorlopend kunnen worden ingediend. Voor de overige gebieden wordt de wijziging merkbaar als de twee tenders worden opengesteld, in het voor- en najaar. Vóór de openstelling van de eerste tender zullen naar verwachting nog meer technische en inhoudelijke aanpassingen worden gepubliceerd van het hoofdstuk pieken in de delta.

5. Uitvoering

Het Kaderbesluit is gebaseerd op de Kaderwet EZ-subsidies. Op basis van artikel 2 van de Kaderwet EZ-subsidies verstrekt de Minister van Economische Zaken subsidie. Via mandaat zal worden vastgelegd wie deze regeling namens de Minister van Economische Zaken uitvoert. Voor het hoofdstuk pieken in de delta is dit SenterNovem, agentschap voor duurzaamheid en innovatie. Een uitzondering betreft de uitvoering van het hoofdstuk pieken in de delta voor het gebied Noord-Nederland. De uitvoering daarvan ligt in handen van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland.

6. Administratieve lasten

6.1 Algemeen

Het concrete subsidiebeleid wordt via ministeriële regelingen, gebaseerd op het Kaderbesluit EZ-subsidies, vormgegeven. Deze regeling geeft invulling aan het subsidiebeleid gericht op het stimuleren van regionale ontwikkeling via de ondersteuning van concrete projecten. Bij de inrichting van het Kaderbesluit EZ-subsidies was de vergaande vermindering van administratieve lasten een centrale doelstelling. Door het sterk regulerende karakter van het Kaderbesluit EZ-subsidies wordt er voor gezorgd dat de lasten in de ministeriële regelingen tot een minimum worden beperkt. Het streven van Economische Zaken naar een herkenbaar en voorspelbaar geheel van subsidieregels betekent echter ook dat per onderdeel minder ruimte is voor zeer specifieke voorschriften waarmee wellicht voor dat individuele instrument een nog sterkere vermindering van administratieve lasten te bereiken zou zijn. De uniformiteit van de regelgeving als geheel weegt hier echter zwaarder. Het geheel van bedrijfsgerichte subsidies is gericht op life cycle van deze organisaties en speelt in op normaal te verwachten ambities. Het ligt voor de hand dat een onderneming dus meerdere malen gebruik zal maken van de voorzieningen die geboden worden. Dan betaalt de uniforme aanpak van verplichtingen en procedures zich uit. Slechts bij hoge uitzondering zijn afwijkingen of alternatieven mogelijk. Deze moeten dan gerechtvaardigd zijn.

Voor de regionale subsidie voor Noord Nederland zijn uitzonderingen gemaakt voor de bevoorschottingssystematiek omdat de aanvraagprocedure wordt gestroomlijnd met EFRO-aanvragen. Aanpassing van de EFRO behoort niet tot de mogelijkheid omdat de EFRO een internationale regeling is waar 27 landen bij zijn aangesloten.

Deze wijziging is negatief ten opzichte van het Kaderbesluit EZ-subsidies als zodanig, maar voor de aanvrager per saldo gunstig omdat maar één voorschotregime van toepassing is en niet twee.

6.2 Effecten op de administratieve lasten

De administratieve lasten van deze regeling zijn nog niet te bepalen omdat de beleidsbudgetten nog niet zijn vastgesteld. Ook zullen in de loop der jaren onderdelen worden toegevoegd en weer verdwijnen. Binnen een beleidsterrein moet steeds aangesloten worden bij de dan bestaande noodzaak voor overheidsinterventies. Dit neemt niet weg dat op indicatieve wijze kan worden bepaald wat de effecten van alle maatregelen op de administratieve lasten zullen zijn.

Het Besluit innovatiesubsidies samenwerkingsprojecten (hierna: Besluit IS) is voor de onderhavige regeling een goede referentie om als ijkpunt te dienen ondanks inhoudelijke verschillen. De IS is een exponent van een standaard stimuleringsregeling op het gebied van technologie die in verschillende gedaanten (o.a. PBTS, BS) al sedert de jaren 80 van de vorige eeuw bestaat en ook onder het Kaderbesluit EZ-subsidies in vergelijkbare varianten zoals FND en Boegbeeld terug komt.

Om te kunnen vaststellen of reductie van administratieve lasten is bereikt wordt het Besluit IS als ijkpunt genomen zoals die in 2005 bestond (meting EIM). De maatregelen van het Kaderbesluit

EZ-subsidies worden op het Besluit IS toegepast. De effecten zijn daarmee meetbaar geworden. Met andere woorden, wordt de reductie behaald ten opzichte van het Besluit IS, dan mag worden aangenomen dat die ook worden behaald bij de andere regelingen uit het Kaderbesluit EZ-subsidies. Het Besluit IS kende in 2005 een bedrag van € 38.300,- aan administratieve lasten per gehonoreerde aanvraag. De maatregelen van het kaderbesluit sorteren effect. De administratieve lasten van het Besluit IS onder het Kaderbesluit EZ-subsidies zouden niet meer hebben bedragen dan € 28.725,-. Een vermindering van rond de € 10.000 mag voor het onderhavige instrument verwacht worden. Het gaat hierbij om voor de aanvrager merkbare reducties door:

- kostengrondslagen die aansluiten bij bedrijfsvoering subsidie-ontvanger;
- vermindering rapportages;
- eenvoudiger bevoorschottingsregime;
- geharmoniseerde en gestandaardiseerde formulieren
- vermindering van verplichtingen gekoppeld aan ontheffingsverzoeken;
- eis van accountantsverklaring terugbrengen.

De in 2008 uitgevoerde nulmeting door de Regiegroep regeldruk geeft aanvullend concreet inzicht in de verkrijgingskosten. Dit natuurlijk met de kanttekening dat in deze cijfers geen sprake is van een volle realisatie van de met het kaderbesluit beoogde effecten. Pieken in de Delta kende in 2008 een relatieve last van 1,25%. Verwacht wordt een verdere vermindering door met name automatische bevoorschotting.

7. Staatssteun

Het Kaderbesluit EZ-subsidies voldoet aan de Europese regels ten aanzien van staatssteun. Om dit te bewerkstelligen heeft het Ministerie van Economische Zaken onder andere op basis van het staatssteunkader voor Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (2006/C 323/01) een melding gedaan bij de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft bij beschikking van 22 mei 2007 (N56/2007) haar goedkeuring uitgesproken over het Kaderbesluit. Daarnaast maakt het Ministerie van EZ gebruik van de algemene groepsvrijstellingsverordening van de EC (EC 800/2008) en de deminimisverordening (1998/2006). Hiermee is het Kaderbesluit in lijn met alle regels ten aanzien van staatssteun.

Deze regeling is eveneens in lijn met de regels ten aanzien van staatssteun. Voor wat betreft hoofdstuk 2 (Pieken in de delta) wordt zowel gebruik gemaakt van de goedkeurende beschikking N56/2007 van de EC als de algemene groepsvrijstellingsverordening en de deminimisverordening.

II. Artikelsgewijs

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.2

Ingevolge artikel 12, derde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies dient de subsidie-ontvanger bij een aanvraag om subsidie van € 125.000 of meer, uiterlijk bij de aanvraag om subsidievaststelling een afschrift in van een rapport van feitelijke bevindingen van een accountant over de uitkomst van het onderzoek naar de door de subsidie-ontvanger gehanteerde integrale kostensystematiek.

Met dit artikel wordt hieraan uitwerking gegeven door het vaststellen van een model van dit rapport. Vanwege het voorschrift dat het afschrift van het rapport van feitelijke bevindingen uiterlijk pas bij de aanvraag om subsidievaststelling hoeft te worden ingediend, kan de subsidie-ontvanger het laten opstellen van dit rapport desgewenst combineren met de accountantsverklaring die voor de aanvraag om vaststelling nodig is. Deze combinatie kan verlagend werken op de totale kosten van de subsidie-ontvanger, temeer omdat ook pas uiterlijk bij de vaststelling van subsidies waarvoor een accountantsverklaring is vereist (bij subsidie-aanvragen van € 125.000 of meer) door een accountant moet worden gecontroleerd of de per jaar gehanteerde voorcalculatorische tarieven correct zijn berekend.

Het rapport van feitelijke bevindingen van een accountant over de uitkomsten van het onderzoek naar de door de subsidie-ontvanger gehanteerde integrale kostensystematiek betreft:

- de basisvoorwaarden voor de integrale kostensystematiek en
- de kostenposten die in de berekening zijn opgenomen.

Bij wijzigingen in een of meer onderdelen van de algehele systematiek, de basisvoorwaarden, de systematiek van de berekening of de kostenposten die in de berekening zijn opgenomen dient de subsidie-ontvanger uiterlijk bij de aanvraag om subsidievaststelling van een subsidie waarop deze wijziging invloed heeft een afschrift van een actueel rapport van feitelijke bevindingen van een accountant in.

In artikel 12, vierde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies is de mogelijkheid opgenomen rapporten aan te wijzen die als alternatief kunnen dienen voor het in het derde lid van dit artikel genoemde rapport van feitelijke bevindingen over de door de subsidie-ontvanger gehanteerde integrale kostensystematiek. Het Zevende kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie kent een gelijksoortig rapport

van een externe accountant. Het model dat op Europees niveau voor dit rapport is vastgesteld is gedetailleerder dan het model dat in het eerste lid van dit artikel is vastgesteld. Door de mogelijkheid te bieden om, in plaats van het nationale model, het Europese model te volgen, worden dubbele administratieve lasten voorkomen.

Het model voor het onafhankelijk rapport van feitelijke bevindingen en de voorgeschreven verklaringen van de subsidie-aanvrager inzake de genoemde methode en de procedures voor de accountant ten behoeve van het doen van diens feitelijke bevindingen zijn vermeld in bijlage VII van de Subsidie Overeenkomst die de Europese Commissie afsluit met de subsidie-ontvanger. Bijlage VII is te vinden op de 'Cordis-site' van de Europese Commissie onder ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-ga-annex7e-v2_en.pdf.

Artikel 1.5

In dit artikel wordt vastgesteld dat deze regeling valt onder de algemene groepsvrijstellingsverordening. Deze bepaling is verplicht op grond van artikel 3, eerste lid, van deze verordening. Vanwege het brede bereik van deze algemene groepsvrijstellingsverordening en van deze regeling, is niet op voorhand aan te geven voor welke hoofdstukken van deze regeling de algemene groepsvrijstellingsverordening relevant is. In de beschikkingen tot subsidieverlening die op basis van deze regeling worden genomen zal indien relevant, op grond van artikel 3, tweede lid, en artikel 9, tweede lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, steeds moeten worden aangegeven onder welk artikel van de groepsvrijstellingsverordening deze beschikking valt, alsmede enkele andere gegevens, die genoemd zijn in de artikelen 3, tweede lid, en 9, tweede lid van deze verordening.

Hoofdstuk 2. Pieken in de delta

Artikel 2.1

Actielijn, gebiedsgericht programma en programmalijn

In de definitie van gebiedsgericht programma is verwezen naar de programma's die per gebied zullen worden opgesteld. In een dergelijk programma zijn door middel van programmalijnen en actielijnen de meerjarige economische doelstellingen voor een gebied aangegeven, die een bijdrage kunnen leveren aan een duurzame economische groei in Nederland. Deze programma's worden als bijlagen van deze regeling vastgesteld. Elk gebiedsgericht programma beschrijft door middel van programmalijnen en actielijnen de wijze waarop de meerjarige economische doelstellingen in het desbetreffende gebied gehaald kunnen worden. Elke programma bevat één of meerdere programmalijnen en daarbinnen één of meerdere actielijnen. De programmalijnen geven weer langs welke wegen de pieken gerealiseerd kunnen worden. De actielijnen zijn de concrete acties die uitgevoerd moeten worden om de programmalijnen te versterken. De programmalijnen en actielijnen spelen een belangrijke rol bij de beoordeling van de projecten.

Gebied

Onder het begrip gebied worden die gebieden verstaan die als zodanig worden onderscheiden in de Nota Pieken in de Delta. In die nota is Nederland opgedeeld in zes gebieden: Noord-Nederland, Oost-Nederland, Noordvleugel Randstad, Zuidvleugel Randstad, Zuidwest-Nederland en Zuidoost-Nederland. In deze gebieden bevinden zich de belangrijkste concentraties van stuwende bedrijvigheid. Bovendien kenmerken zij zich door de aanwezigheid van een of meer universiteiten of door (belangrijke relaties met de) mainports. In bijlage 2.1 staan de gebieden waarop deze regeling betrekking heeft nader omschreven.

Gebiedsgericht project

Op basis van deze regeling kunnen gebiedsgerichte projecten financieel worden ondersteund. Gekozen is voor een brede definitie van gebiedsgericht project. Onder deze definitie valt een scala van activiteiten die bijdragen aan de versterking van het ondernemers- en vestigingsklimaat en de versterking van het organiserend vermogen van het gebied. Als algemene voorwaarde geldt dat het project in ieder geval moet bijdragen aan de verwezenlijking van een programmalijn zoals die is opgenomen in een gebiedsgericht programma. In de definitie is niet bepaald dat het gebiedsgericht project een project betreft dat een bijdrage kan leveren aan duurzame economische groei in Nederland. Reden hiervoor is dat een project dat bijdraagt aan de verwezenlijking van een programmalijn per definitie een bijdrage levert aan deze groei.

Gebiedsgericht innovatieproject

Dit type project is een specifiek gebiedsgerichte project. Ook hier is gekozen voor een brede definitie.

Als algemene voorwaarde geldt dat het project in elk geval nieuw moet zijn voor Nederland, hetgeen blijkt uit de term innovatie. Tenslotte zal een gebiedsgericht innovatieproject een bijdrage moeten kunnen leveren aan duurzame economische groei in Nederland.

Artikel 2.2 en 2.3

Allereerst is van belang dat het moet gaan om een gebiedsgericht project in de zin van deze regeling. Dit impliceert dat moet worden voldaan aan alle in de van toepassing zijnde definities van artikel 2.1 opgenomen elementen. Verder zal het project moeten passen in een in een gebiedsgericht programma opgenomen actielijn.

Op grond van deze regeling kan de minister twee vormen van subsidie verstrekken: een bijdrage in de kosten van een gebiedsgericht project en een krediet. Aanvragers dienen op het formulier voor het aanvragen van subsidie, aan te geven welke vorm van subsidie zij aanvragen.

Gebiedsgerichte projecten, niet-zijnde gebiedsgerichte innovatieprojecten, kunnen worden uitgevoerd door degene, die een dergelijk project uitvoert. Het kan hierbij onder meer gaan om ondernemers, samenwerkingsverbanden, bestuursorganen, onderzoeksorganisaties, stichtingen, maatschappen en vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen. Ook als zij kunnen niet in Nederland gevestigd zijn komen zij voor subsidie in aanmerking.

Gebiedsgerichte innovatieprojecten, kunnen alleen door een samenwerkingsverband worden uitgevoerd, dat dient te bestaan uit minimaal twee ondernemers of ten minste één ondernemer en één onderzoeksorganisatie. Niet in Nederland gevestigde deelnemers in een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht innovatieproject uitvoert, komen ook in aanmerking voor subsidie.

Een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht project uitvoert, dient minimaal één in Nederland gevestigde deelnemer te bevatten. Deze eis geldt dus zowel voor samenwerkingsverbanden die gebiedsgerichte innovatieprojecten uitvoeren als voor een samenwerkingsverband dat een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject uitvoert.

Artikel 2.5

In artikel 2.5 is aangegeven op welke wijze berekend wordt hoeveel subsidie op grond van deze regeling wordt verstrekt voor een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject. Bepalend daarbij zijn de subsidiabele kosten. Deze kosten worden verminderd met een aantal in dit artikel omschreven posten. Allereerst zullen de aan het gebiedsgericht project toe te rekenen redelijkerwijs te verwachten opbrengsten op de subsidiabele kosten in mindering worden gebracht. Te denken valt hierbij aan opbrengsten uit verkoop van producten, diensten of intellectuele rechten. Indien voordat de subsidie wordt vastgesteld de opbrengsten nog niet gerealiseerd zijn, bijvoorbeeld omdat producten of diensten nog ontwikkeld moeten worden (en dus nog niet zijn verkocht), worden de te verwachten opbrengsten getaxeerd en wordt het zo berekende bedrag op de projectkosten in mindering gebracht. Daarnaast wordt de eigen bijdragen van de aanvrager in mindering gebracht op de subsidiabele kosten. De eigen bijdragen van de aanvrager van het project kunnen zowel een financiële bijdrage als een bijdrage in natura (om niet) in de vorm van bijvoorbeeld personeelskosten of apparatuur betreffen. Bij bijdragen om niet is van belang dat deze op realistische wijze en in overeenstemming met de algemeen gebruikelijke werkwijze van de aanvrager worden gewaardeerd. Tevens worden de bijdragen van derden in mindering gebracht op de subsidiabele kosten. Het kan hier gaan om eventuele bijdragen van private partijen en andere alternatieve geldbronnen (bijvoorbeeld de bijdragen van brancheorganisaties). Onder de bijdragen van derden worden overigens niet de subsidies van publieke cofinanciers verstaan. Ten slotte worden van de op grond van artikel 5 berekende subsidiabele kosten alle subsidies van andere bestuursorganen (met uitzondering van die van de publieke cofinanciers) en subsidies vanwege de Europese Commissie afgetrokken.

De subsidie bedraagt 50 procent van het bedrag dat overblijft als de subsidiabele kosten zijn verminderd met de hierboven omschreven posten. De op deze wijze berekende subsidie is tevens het maximumsubsidiebedrag dat in de beschikking tot subsidieverlening zal worden opgenomen. De subsidie bedraagt in beginsel 50 procent omdat er van wordt uitgegaan dat een publieke cofinancier de overige 50 procent subsidieert. Uitgangspunt is immers dat de minister en de publieke cofinanciers zich gezamenlijk inzetten, ook financieel, om de nationale pieken in de regionale economie te stimuleren.

Van het in dit artikel opgenomen percentage zal worden afgeweken indien dit leidt tot ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 87 van het EG-verdrag. Aldus zal de subsidie voor een gebiedsgericht project, niet zijnde een gebiedsgericht innovatieproject, niet worden berekend op de in dit artikel gegeven wijze. Teneinde te voorkomen dat er sprake zal zijn van ongeoorloofde staatssteun en rekening houdend met het uitgangspunt van een gelijke bijdrage van publieke cofinanciers, zal in plaats daarvan de subsidie 50 procent van het toegestane steunbedrag bedragen. In zo'n geval zal uiteraard ook rekening gehouden moeten worden met eventuele subsidies verstrekt door andere bestuursorganen dan de publieke cofinanciers en de Europese Commissie. De berekeningswijze zal in de subsidiebeschikking worden opgenomen.

Artikel 2.6

In dit artikel zijn specifieke regels opgenomen ten behoeve van gebiedsgerichte innovatieprojecten. Ingevolge het eerste lid gelden verschillende subsidiepercentages naar gelang het soort activiteiten waarop het gebiedsgericht innovatieproject betrekking heeft. Er van uitgaande dat de publieke cofinancier(s) de helft van de toegestane steunpercentage zullen subsidiëren, bedraagt de subsidie op grond van deze regeling de helft van de op grond van de communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (PbEU 2006, C 323) van de Commissie van de Europese Gemeenschappen toegestane basispercentages.

Het artikel laat overigens de mogelijkheid open dat subsidie wordt verstrekt voor kosten van extern advies en investeringen van MKB-ers binnen de grenzen van de MKB-vrijstellingsverordening (verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen, PbEG 2001 L 10).

Artikel 2.7

Alle reeds verstrekte subsidies van andere bestuursorganen, niet zijnde publieke cofinanciers, voor de subsidiabele kosten worden in aanmerking genomen bij de bepaling van de hoogte van de subsidie voor een gebiedsgericht innovatieproject. Indien een reeds verstrekte subsidie door een ander bestuursorgaan lager is dan de in artikel 2.6, eerste en tweede lid, van de regeling genoemde percentages alsmede het in artikel 5, tweede lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies bedoelde percentage van de subsidiabele kosten, is nog ruimte voor een subsidie. Een 'nieuwe' subsidie kan derhalve maximaal leiden tot de daar genoemde of bedoelde percentages.

Voor de toepassing van artikel 2.7, eerste lid, wordt een bijdrage van de rijksoverheid in de exploitatie- en investeringskosten (ook wel een basissubsidie genoemd) aan een onderzoeksorganisatie niet in aanmerking genomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor eerste geldstroom gelden die afkomstig zijn van de Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Deze bekostiging is niet gericht op specifieke projecten en wordt derhalve niet meegenomen in de cumulatietoets. Indien een onderzoeksorganisatie projectsubsidie ontvangt, wordt deze subsidie wel in aanmerking genomen in het kader van de cumulatie. Dit gebeurt echter alleen voor zover dezelfde subsidiabele kosten worden gesubsidiëerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor tweede en derde geldstroom gelden.

Artikel 2.8

eerste lid

De interne loonkosten van provincies, gemeenten en openbare lichamen behoren niet tot de subsidiabele kosten. Oogmerk is immers dat samen met lokale en regionale overheden inzet wordt gepleegd op gezamenlijke speerpunten, de pieken in de regionale economie. Van provincies, gemeenten, en openbare lichamen mag dan verwacht worden dat zij de interne loonkosten, dat wil zeggen de kosten van het personeel dat ingezet wordt ten behoeve van het gebiedsgerichte project, voor eigen rekening nemen.

De kosten voor het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon (te denken valt aan notaris-kosten) komen evenmin voor subsidie in aanmerking. Indien de minister een privaatrechtelijke rechtspersoon zou oprichten of doen oprichten (door het verstrekken van een subsidie), zou op grond van artikel 96, tweede lid, jo artikel 43, eerste lid, van de Comptabiliteitswet vooraf overleg met de Algemene Rekenkamer vereist zijn. De administratieve lasten en de duur van de procedure zouden in dit geval niet in verhouding staan tot de kosten waarvoor subsidie zou worden gevraagd.

tweede lid

In het tweede lid van artikel 2.8 is bepaald dat de minister op verzoek kan toestaan, dat in aanvulling op de regeling van de subsidiabele kosten in het Kaderbesluit EZ-subsidies, als subsidiabele kosten van een gebiedsgericht project in Noord-Nederland in aanmerking worden genomen de door direct bij het project betrokken personeel gemaakte uren, gebaseerd op een controleerbare urenverantwoording per werknemer, vermeerderd met een vaste opslag bestaande uit een door de minister te bepalen percentage van die loonkosten. Aldus kan in Noord-Nederland, naast het integraal uurtarief en het forfaitaire uurtarief van € 35, een vierde kostengrondslag worden gehanteerd. Met het opnemen van deze bepaling wordt gestreefd naar synergie tussen de kostenbepalingen in het Kaderbesluit EZ-subsidies en de Regeling EFRO doelstelling 2 programmaperiode 2007–2013.

Artikel 2.9

Voor Noord-Nederland geldt anders dan voor de andere gebieden geen tendersystematiek maar een 'wie het eerst komt, het eerst maalt' systematiek. Het beschikbare budget zal worden verdeeld op

volgorde van binnenkomst. Hiervoor is gekozen omdat het verhoudingsgewijs grote budget voor Noord-Nederland in het geval van een tendersystematiek zou kunnen leiden tot indiening van een groot aantal aanvragen in korte termijn, hetgeen zou kunnen resulteren in een onevenredige druk op de beslistermijn. Met de 'wie het eerst komt, het eerst maalt' systematiek wordt bovendien aangesloten bij de systematiek van het Besluit EFRO programmaperiode 2007–2013.

Artikel 2.10

Eerste lid, onderdeel a

Het is mogelijk, dat een gebiedsgericht project op grond van meer dan één regeling voor subsidie in aanmerking kan komen. Omdat het ongewenst is dat ten behoeve van één project of een deel van dat project een beroep gedaan kan worden op meerdere subsidie-instrumenten van het Ministerie van Economische Zaken, voorziet de regeling er in dat slechts op grond van één regeling subsidie wordt verstrekt. Medesubsiëring van een project door andere bestuursorganen dan de minister leidt niet tot afwijzing van een aanvraag.

Eerste lid, onderdeel b

Geen subsidie wordt verstrekt voor zover een gebiedsgericht project betrekking heeft op fundamenteel onderzoek. Gebiedsgerichte innovatieprojecten richten zich op de betere benutting door ondernemers in een gebied van de in het gebied (bij onderzoeksorganisaties) aanwezige kennis. Fundamenteel onderzoek is naar haar aard niet geografisch gebonden en daarmee eerder een onderwerp van thematisch nationaal innovatiebeleid.

Eerste lid, onderdeel c

Dit onderdeel regelt dat geen subsidie wordt verstrekt voor zover het gaat om een gebiedsgericht innovatieproject dat uitsluitend betrekking heeft op industrieel onderzoek en waarvoor op grond van een innovatiesubsidieregeling vastgesteld door de Minister van Economische Zaken een aanvraag om subsidie kan worden ingediend gedurende de periode waarin subsidie kan worden aangevraagd op grond van hoofdstuk 2 van de onderhavige subsidieregeling (Sterktes in de regio) of gedurende vier weken na afloop daarvan. Op deze manier kan onder meer worden voorkomen dat overlap ontstaat tussen het pakket voor innovatie en het gebiedsgerichte programmatische pakket waarop deze regeling ziet.

Eerste lid, onderdeel d

Geregeld is dat geen subsidie wordt verstrekt indien de eigen bijdrage van de aanvrager minder dan 15 procent van de subsidiabele kosten bedraagt. De ervaring met projecten vanaf 2006 leert dat aanvragers een zodanig belang hebben bij een project dat een eigen bijdrage, in de vorm van een financiële bijdrage of in natura (bijvoorbeeld de inzet van eigen uren) verwacht mag worden. Hiermee komt tot uitdrukking dat de aanvrager zich committeert aan uitvoering van het project. De minimale eigen bijdrage is vastgesteld op 15 procent. Nadrukkelijk zij opgemerkt dat de opbrengsten van het project geen onderdeel kunnen uitmaken van de eigen bijdrage.

Eerste lid, onderdeel e

Op grond van de regeling is het mogelijk subsidie te ontvangen voor een gebiedsgericht project dat zowel activiteiten gericht op innovatie als andere activiteiten bevat. Dergelijke 'gecombineerde' projecten vergen een zeer complexe staatssteuntoets. Vooral waar het kleinste deel van een dergelijke combinatie minder dan 25 procent van de subsidiabele kosten betreft, staat de inspanning voor de toets niet in verhouding tot de meerwaarde van dat kleinste deel aan het project. Bovendien lijkt het in een dergelijk geval meer voor de hand te liggen het kleinste deel als afzonderlijk project uit te voeren. Gelet op het bovenstaande bepaald dat geen subsidie verstrekt wordt indien niet elk van de twee activiteitengroepen ten minste 25 procent van de subsidiabele kosten van het gebiedsgericht project bedraagt.

Eerste lid, onderdeel g

Projecten dienen bij te dragen aan de verwezenlijking van een programmalijn zoals opgenomen in het gebiedsgerichte programma. Doel van hoofdstuk 2 van de regeling is om samen met de regio een impuls te geven aan economische activiteiten in het gebied die van nationaal belang zijn (de pieken). Vanwege het nationale belang van die activiteiten worden door de minister daarvoor financiële middelen ingezet. Van publieke cofinanciers wordt een gelijke financiële bijdrage verwacht gelet op het belang van het stimuleren van de pieken voor de regio. Projecten zullen in ieder geval een

betekenisvolle bijdrage dienen te leveren aan verwezenlijking van een programmalijn in verhouding tot de kosten van het project. Op grond van deze bepaling worden projecten die evident in verhouding tot de kosten een geringe bijdrage leveren aan de verwezenlijking van een programmalijn afgewezen.

Eerste lid, onderdeel h

De aanvraag wordt afgewezen indien de financiële ondersteuning van het gebiedsgericht project door een publieke cofinancier naar verwachting onvoldoende is. Indien hiervan geen sprake is dan kan het project op onvoldoende regionale en lokale steun rekenen. Eén van de hoofddoelstellingen van hoofdstuk 2 van de regeling is juist om samen met partijen in het gebied de nationale pieken in de regionale economie te versterken. Of de financiële ondersteuning naar verwachting voldoende is zal de minister nagaan door informatie in te winnen bij de publieke cofinancier waarvan de aanvrager op het aanvraagformulier heeft aangegeven cofinanciering te verwachten. De verkregen informatie zal de aanvrager ook toegezonden worden. Indien de minister voornemens is een aanvraag om subsidie gelet op deze afwijzingsgrond af te wijzen zal de aanvrager op grond van artikel 4:7 van de Algemene wet bestuursrecht in de gelegenheid worden gesteld een zienswijze naar voren te brengen. Ook uit een reeds verleende subsidie door een publieke cofinancier kan blijken dat de financiële ondersteuning door een publieke cofinancier voldoende is.

Eerste lid, onderdeel j

Het gaat in dit onderdeel om de financiële vorm van de subsidie. De minister kan een bijdrage in de kosten van een project verlenen (de 'traditionele' vorm van subsidie) of een krediet. Bij de beantwoording van de vraag of de meest geëigende vorm wordt aangevraagd, zal onder meer gekeken worden naar de afstand van het project tot de markt: naarmate een project dichter op de markt zit zal kredietverlening meer voor de hand liggen. Kredieten worden bijvoorbeeld verleend indien er gerede kans op succes of winstgevendheid wordt verwacht in combinatie met een voorspelbare (stabiele) kasstroom, waaruit het krediet kan worden terugbetaald. Ook het risicoprofiel van het uit te voeren project zal daarom bij de beoordeling bekeken worden.

Eerste lid, onderdeel p

De minister beslist afwijzend op een aanvraag voor Noord-Nederland als een gebiedsgericht project niet voldoet aan ten minste twee van de in onderdeel p genoemde nadere afwijzingsgronden. Hiermee wordt gewaarborgd dat geen subsidie wordt verstrekt aan projecten die geen duidelijke toegevoegde waarde hebben voor de versterking van de kansrijke sectoren in Noord-Nederland en de economische bedrijvigheid in Noord-Nederland. Met de afwijzingsgronden is aangesloten bij de wijze van beoordeling in het kader van Kompas voor het Noorden en het toen geldende EFRO-programma van kracht waren.

De vier afwijzingsgronden opgenomen in dit onderdeel leiden niet elk afzonderlijk tot een afwijzing van de aanvraag. Een aanvraag zal pas worden afgewezen indien een gebiedsgericht project voldoet aan ten minste twee van de in dit onderdeel geformuleerde afwijzingsgronden.

In onderdeel p, onder 1°, is bepaald dat een gebiedsgericht project kan worden afgewezen indien dit project onvoldoende bijdraagt aan de samenwerking tussen ondernemers, onderzoeksorganisaties of bestuursorganen. Voor dit criterium is gekozen omdat samenwerking ertoe bijdraagt dat een gebiedsgericht project meer massa krijgt. Daarnaast kan door middel van samenwerking synergie ontstaan.

In onderdeel p, onder 2°, is bepaald dat een gebiedsgericht project kan worden afgewezen indien dit project onvoldoende nieuwe economische bedrijvigheid stimuleert in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Noord-Nederland. Aangezien deze effecten niet altijd direct uit een project zullen voortvloeien, is doorslaggevend de mate waarin deze effecten worden gestimuleerd. De effecten kunnen dus direct of indirect zijn.

In onderdeel p, onder 3°, is bepaald dat een gebiedsgericht project kan worden afgewezen indien de eigen bijdrage van de aanvrager onvoldoende is. Voor dit criterium is gekozen omdat de financiële participatie van de aanvrager een belangrijke indicatie is of er sprake is van voldoende betrokkenheid bij het project hetgeen van belang is voor het welslagen van een gebiedsgericht project.

In onderdeel p, onder 4°, is bepaald dat een gebiedsgericht project kan worden afgewezen indien een gebiedsgericht project onvoldoende bijdraagt aan de vestiging of uitoefening van een activiteit van het cluster energie, water, sensortechnologie of agribusiness in de kernzones in Noord-Nederland zoals die zijn omschreven in bijlage 2.8. Hiervoor is gekozen omdat de ijlkheid van de noordelijke economie vraagt om een ruimtelijk concentratie van ontwikkelingen. In dit opzicht bouwt deze regeling voort op een reeds onder Kompas voor het Noorden ingezette focus op ruimtelijke concentratie in kernzones. In lijn met de ontwikkelingen aan het eind van de Kompasperiode waar steeds meer aandacht voor kennis en innovatie kwam, trekt deze regeling de lijn door en zet deze in op het clusteren van innovatieve bedrijvigheid in de kernzones. Clustering kan leiden tot agglomeratievoordelen, waardoor vernieuwende combinaties worden bevorderd en economische groei gestimuleerd. Bovendien wordt door concentratie een schaafeffect bereikt waarmee transportassen, infrastructuur

tuur en logistiek netwerk optimaal benut worden. Tegelijkertijd wordt de ruimtedruk op het landelijk gebied verminderd. De kwaliteiten van dit gebied kunnen hierdoor duurzaam benut worden.

Artikel 2.11

Eerste lid

De minister bepaalt de rangschikking van de aanvragen, waarop niet afwijzend is beschikt, per gebied, aan de hand van de criteria, genoemd in het eerste lid. Hierbij wordt de programmacommissie van het desbetreffende gebied gehoord waardoor deze commissie haar visie op de rangschikking van de projecten zal kunnen geven.

Allereerst wordt bezien welke bijdrage een gebiedsgericht project levert aan de verwezenlijking van één van de programmalijnen van het desbetreffende gebiedsgericht programma. Hoe groter deze bijdrage, hoe hoger het project op de ranglijst zal eindigen.

Ten tweede zullen de kosten van het gebiedsgericht project worden afgezet tegen de bijdrage van het project aan de verwezenlijking van één van de programmalijnen van het desbetreffende gebiedsgericht programma. Het betreft hier een efficiëntie criterium: hoe lager de kosten ten opzichte van de baten van het project, hoe hoger de positie op de ranglijst.

Tweede tot en met zesde lid

Artikel 2.11, tweede tot en met zesde lid, bevatten criteria aan de hand waarvan de minister, gehoord de programmacommissie van het desbetreffende gebied, de aanvragen per gebied zal rangschikken. In het tweede lid zijn aanvullende criteria opgenomen die specifiek gelden voor het gebied Oost-Nederland. In onderdeel a is bepaald dat een gebiedsgericht project hoger wordt gerangschikt naarmate een gebiedsgericht project een bijdrage levert aan meer in het gebiedsgerichte programma gedefinieerde kennisgebieden in het gebied Oost-Nederland. Voor dit criterium is gekozen omdat juist op de inhoudelijke verknoppingen tussen deze drie kennisgebieden – Food&Nutrition, Technology en Health – nieuwe kansen kunnen worden gecreëerd en benut, welke uiteindelijk zullen leiden tot een significante toename van de bedrijfsinvesteringen en toegevoegde waarde.

Ingevolge het criterium geformuleerd in onderdeel b zal een gebiedsgericht project hoger gerangschikt worden naarmate de financiële bijdrage van ondernemers aan een gebiedsgericht project groter is. Voor het goed kunnen benutten van de pieken van het gebied Oost-Nederland is betrokkenheid van ondernemers essentieel. Ondernemers zullen slechts dan financieel in een gebiedsgericht project participeren, indien het betreffende project voorziet in een duidelijke vraag of behoefte van deze partijen. Om het vraaggerichte karakter van gebiedsgerichte projecten te kunnen staven, is de mate van financiële ondersteuning van de projecten door deze partijen (relatief en absoluut) maatgevend. Daarnaast is in onderdeel c bepaald dat een project hoger gerangschikt zal worden naarmate de kans op continuering van resultaten na afloop van het gebiedsgericht project groter is. Daarmee wordt gestimuleerd dat projecten niet alleen incidenteel maar structureel bijdragen aan versterking van de economische structuur.

Tenslotte is in onderdeel d als rangschikkingscriterium opgenomen de mate waarin een gebiedsgericht project nieuwe bedrijvigheid stimuleert in de vorm van werkgelegenheid, omzet en export. Deze effecten zullen niet altijd direct uit een project voortvloeien, daarom is doorslaggevend de mate waarin deze effecten worden gestimuleerd. De effecten kunnen dus direct of indirect zijn, maar ook in het laatste geval zal een deugdelijke prognose aan de rangschikking ten grondslag liggen.

Artikel 2.11, derde lid, bevat aanvullende criteria voor het gebied Noordvleugel Randstad. De samenwerking tussen diverse actoren, bijvoorbeeld ondernemers en onderzoeksorganisaties, in het gebied Noordvleugel Randstad is niet groot. Om die samenwerking te verbeteren is in onderdeel a aan dit aspect aparte waarde toegekend bij de beoordeling van projecten.

De opzet hiervan is projecten tot stand te brengen die een wezenlijke bijdrage leveren aan de economie van het gebied Noordvleugel Randstad. De mate van innovativiteit speelt hierbij een belangrijke rol. Het kan hier gaan om zowel technologische als organisatorische innovativiteit. Gelet hierop is in onderdeel b bepaald dat naarmate een gebiedsgericht project innovatiever is de Minister een project hoger zal rangschikken.

Het programma heeft tot doel het verder ontwikkelen van de Noordvleugel Randstad als topregio binnen Europa. Daarom is in onderdeel c er voor gekozen een gebiedsgericht project hoger te rangschikken wanneer evident is dat het een grotere bijdrage levert aan de internationale profilering van het gebied Noordvleugel Randstad.

Artikel 2.11, vierde lid, bevat aanvullende criteria voor het gebied Zuidvleugel Randstad.

Allereerst wordt op grond van onderdeel a bezien welke bijdrage een project levert aan een intensievere samenwerking tussen onderzoeksorganisaties, tussen ondernemers of tussen ondernemers en één of meerdere onderzoeksorganisaties in het gebied Zuidvleugel Randstad. Voor dit criterium is gekozen omdat één van de centrale knelpunten in de Zuidvleugel Randstad is de geringe mate waarin de voor handen zijnde kennis en bedrijvigheid van elkanders nabijheid gebruik maken. Projecten die daaraan een grotere bijdrage leveren worden daarom hoger gerangschikt.

Daarnaast is in onderdeel b als rangschikkingscriterium opgenomen de mate waarin een gebiedsgericht project nieuwe bedrijvigheid stimuleert in de vorm van werkgelegenheid, omzet en export. Aangezien deze effecten niet altijd direct uit een project zullen voortvloeien, is doorslaggevend de mate waarin deze effecten worden gestimuleerd. De effecten kunnen dus direct of indirect zijn, maar ook in het laatste geval zal een deugdelijke prognose aan de rangschikking ten grondslag moeten liggen.

Artikel 2.11, vijfde lid, bevat aanvullende criteria voor het gebied Zuidwest-Nederland.

In onderdeel a is bepaald dat een gebiedsgericht project hoger zal worden gerangschikt als de financiële participatie van ondernemers in het project groter is. Voor dit criterium is gekozen omdat de financiële participatie van ondernemers een belangrijke indicatie is dat het project aansluit bij de vraag van ondernemers en daardoor ook kan rekenen op hun steun en betrokkenheid. De steun en betrokkenheid van ondernemers is van belang voor het welslagen van een gebiedsgericht project. Onderzoeksorganisaties, ondernemers of publieke cofinanciers die intensief samenwerken zullen meer kunnen profiteren van elkaars nabijheid om zo de geformuleerde doelstellingen daadwerkelijk te realiseren. Op grond van onderdeel b worden gebiedsgerichte projecten die aantoonbaar een grotere bijdrage leveren aan een intensievere samenwerking tussen een onderzoeksorganisatie, een ondernemer of een publieke cofinancier daarom hoger gerangschikt.

In onderdeel c is bepaald dat een gebiedsgericht project dat een grotere bijdrage levert aan de verspreiding van de door het project opgedane kennis en ervaring naar ondernemers, onderzoeksorganisaties, gemeenten of openbare lichamen hoger gerangschikt zal worden. Het gaat hier om een actieve verspreiding van de ontwikkelde kennis of vaardigheden na afloop van een project, bijvoorbeeld in de vorm van 'best practices'. Hiermee wordt de opgedane kennis of ervaring van een project geborgd.

In onderdeel d is als rangschikkingscriterium opgenomen de mate waarin een gebiedsgericht project nieuwe bedrijvigheid stimuleert in de vorm van meer werkgelegenheid, omzet en export in het gebied Zuidwest-Nederland. Aangezien deze effecten niet altijd direct uit een project zullen voortvloeien, is doorslaggevend de mate waarin deze effecten worden gestimuleerd. De effecten kunnen dus direct of indirect zijn, maar ook in het laatste geval zal een deugdelijke prognose aan de rangschikking ten grondslag moeten liggen.

Op grond van onderdeel e wordt een gebiedsgericht project dat een grotere bijdrage levert aan een intensievere samenwerking tussen een ondernemer, een onderzoeksorganisatie of een publieke cofinancier in het gebied Zuidwest-Nederland en Vlaanderen hoger gerangschikt. Met het programma wordt mede beoogd een impuls te geven aan de economie op de schaal van Zuidwest-Nederland en Vlaanderen. Naarmate projecten meer leiden tot samenwerking op dit schaalniveau, worden ze hoger gerangschikt. Samenwerking op dit schaalniveau draagt er ook toe bij dat een gebiedsgericht project meer massa krijgt. Daarnaast kan door middel van samenwerking synergie ontstaan tussen de lopende en in ontwikkeling zijnde grensoverschrijdende economische programma's en het gebiedsgerichte programma van het gebied Zuidwest-Nederland.

Artikel 11, zesde lid, bevat aanvullende criteria voor het gebied Zuidoost-Nederland.

De minister heeft zich bereid verklaard te investeren in het gebied Zuidoost-Nederland. Van groot belang is dat deze investeringen duurzaam zijn om daarmee ook in de toekomst een toppositie met een helder uitzicht op de top te creëren. Derhalve wordt veel waarde gehecht aan een helder toekomstperspectief waaruit blijkt dat de resultaten die voortkomen uit een gefinancierd initiatief gecontinueerd kunnen worden. Gelet hierop is in onderdeel a bepaald dat een gebiedsgericht project hoger gerangschikt zal worden naarmate de kans op continuering van de resultaten na afloop van het gebiedsgericht project groter is.

De ambitie van de toptechnologie regio Zuidoost-Nederland reikt verder dan de huidige top-5 status. Om deze ambitie verder vorm te geven en ook te bekrachtigen is het van belang dat projecten die voor financiering in aanmerking komen, een bijdrage leveren aan de uitstraling van de regio als toptechnologie regio. Op deze manier kan ook wat betreft de beeldvorming nadrukkelijk de concurrentie worden aangegaan met andere Europese toptechnologie regio's. Met het oog hierop is in onderdeel b bepaald dat een gebiedsgericht project hoger zal worden gerangschikt indien die project een grotere bijdrage levert aan de internationale en nationale profilering van het gebied Zuidoost-Nederland als toptechnologie regio.

Artikel 2.12

In dit artikel is bepaald dat de minister aan de beschikking tot verlening van een subsidie de opschortende voorwaarde kan verbinden dat binnen drie maanden na de beschikking tot subsidieverlening een publieke cofinancier of de publieke cofinanciers gezamenlijk voor het betrokken project tenminste evenveel subsidie moeten hebben verleend als op grond van deze regeling is verleend. Toepassing zal aan dit artikel worden gegeven indien de cofinancieringsbeschikking later wordt afgegeven dan de beschikking tot subsidieverlening van de minister. Van de bevoegdheid in dit artikel zal geen gebruik worden gemaakt als voorafgaande aan de subsidieverlening op grond van deze regeling een publieke cofinancier of de publieke cofinanciers gezamenlijk reeds tenminste evenveel subsidie hebben verleend als de minister op grond van deze regeling zal verlenen.

Artikel 2.13

Op een aantal punten wordt in hoofdstuk 2 van de regeling voorzien in een afwijkende regeling voor Noord-Nederland. Dat geldt ook voor de bevoorschotting. Artikel 48, derde lid, van het Kaderbesluit EZ-subsidies biedt daarvoor de grondslag. De afwijkende voorschotregeling voor Noord-Nederland in artikel 2.13 hangt samen met het feit dat voor Noord-Nederland de cofinanciering doorgaans plaatsvindt vanuit het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het noodzakelijk is af te stemmen op de eisen die op basis van EFRO-besluiten worden gesteld. Artikel 2.13 houdt in dat de minister op aanvraag van de subsidie-ontvanger vier voorschotten kan verstrekken en dat in totaal ten hoogste 90 procent van het in de beschikking tot subsidieverlening genoemde maximale subsidiebedrag kan worden bevoorschot. Voor verstrekking van het eerste voorschot is vereist dat met de uitvoering van het gebiedsgericht project is begonnen en dat de subsidie-ontvanger aangeeft op welke wijze hij voldoet of zal voldoen aan de in de beschikking tot subsidieverlening gestelde verplichtingen. Voorts is vereist dat de subsidie-ontvanger met betrekking tot de reeds gemaakte en betaalde kosten aan de toepasselijke aanbestedingsregels heeft voldaan, waarbij het moment van de voorschotaanvraag leidend is voor de bepaling van wat reeds gemaakte en betaalde kosten zijn. Voor verstrekking van het tweede tot en met vierde voorschot dient steeds een bepaald percentage van de subsidiabele kosten gemaakt en betaald te zijn.

Artikel 2.14, eerste lid

In het eerste lid van artikel 2.14 is geregeld dat indien een subsidie aan een gemeente, provincie of openbaar lichaam, niet als deelnemer in een samenwerkingsverband, is verleend, deze, in afwijking van het tweede lid, een subsidievaststelling aanvragen door verantwoordingsinformatie aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te verstrekken, op de wijze, bedoeld in artikel 27 van het Besluit financiële verhoudingen 2001. In artikel 27 van het Besluit financiële verhoudingen 2001 is vastgelegd welke verantwoordingsinformatie met betrekking tot de besteding van specifieke uitkeringen moet worden voorgelegd aan de rijksoverheid, wanneer en aan wie; in dit geval de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze minister is gehouden de informatie door te zenden aan de Minister van Economische Zaken. Het indienen van een aanvraag om subsidievaststelling door middel van een vaststellingsformulier is dan ook niet noodzakelijk. Wel zal een eindverslag omtrent de uitvoering en resultaten van het gebiedsgericht project moeten worden ingediend binnen dertien weken na het tijdstip waarop de activiteiten moeten zijn voltooid. Indien subsidie is verleend aan een samenwerkingsverband dient wel een aanvraag om subsidievaststelling conform de artikelen 50 tot en met 52 van het Kaderbesluit EZ-subsidies ingediend te worden, ook als een gemeente, provincie of openbaar lichaam deelnemer is in dat samenwerkingsverband. De penvoerder is verantwoordelijk voor het verstrekken van de relevante verantwoordingsinformatie, onder meer door het opstellen van een accountantsverklaring.

Artikel 2.14, tweede lid

Het tweede lid van artikel 2.14 regelt dat voor projecten waarvoor een subsidie wordt verleend van meer dan € 50.000 en waarvoor op grond van deze regeling en door het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland subsidie wordt verleend, geen accountantsverklaring hoeft te worden overlegd. De minister kan aan de subsidieverlening voorschriften verbinden die betrekking hebben op door de aanvrager te geven verantwoordingsinformatie. Bij het opstellen van deze voorschriften zal aangesloten worden bij het systeem van tussentijdse controles zoals die ook in het kader van EFRO zullen worden verricht.

*De Minister van Economische Zaken,
M.J.A. van der Hoeven.*